

Nr 252.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva; given Stockholms slott den 9 mars 1934.

Kungl. Maj:t får härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva.

Härigenom förordnas, att 5, 9, 14, 26, 33, 36 och 41 §§ förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

5 §.

1 mom. Vid egendomens värdering tjäna till efterrättelse de värden, som upptagits i bouppteckning eller, där sådan icke finnes upprättad, i den med anledning av egendomsförvärvet avgivna deklARATIONEN; dock må värdet av fast egendom ej upptagas lägre än näst föregående årets taxeringsvärde eller, där egendomen åsatts särskilt värde efter vad i 2 mom. sägs, det sålunda åsatta värdet, ej heller värdet å sådana tillgångar, som omförmälas i 6 §, upptagas till lägre belopp än som bestämmes med tillämpning av de i nämnda paragraf angivna grunder. Har för viss egendom särskilt penningvärde icke upptagits i bouppteckning eller deklARATION, beräknas värdet enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken bouppteckningen eller deklARATIONEN ingivits. Finnes för fast egendom icke särskilt taxeringsvärde, skall såsom sådant anses det värde, vartill egendomen skattas i den ordning, som i 2 mom. sägs.

2 mom. Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, eller av annan liknande anledning, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län där egendomen är belägen att på ansökan av skattskyldig, efter verkställd utredning, åsätta egendomen särskilt värde att i stället för taxeringsvärdet ligga till grund för beräkning av på egendomen belöpande arvsskatt.

Sådant värde skall ock av Kungl. Maj:ts befallningshavande i enahanda ordning åsättas fast egendom, för vilken icke finnes särskilt taxeringsvärde.

¹ Senaste lydelse se beträffande 14 § 1931:263 samt beträffande 26 § 1933:431.

Vid värdesättningen skall, under iakttagande i övrigt i tillämpliga delar av de i kommunalskattelagen stadgade grunder för taxering av fastighet, hänsyn tagas till egendomens beskaffenhet vid dödstillfället eller i fall, som omförmäles i 3 § 2 mom., 14 § 1) d) eller 26 §, vid tiden för tillträdet eller mottagandet. Sökanden vare pliktig meddela Kungl. Maj:ts befallningshavande erforderliga upplysningar för ansökningens prövning. Kungl. Maj:ts befallningshavande äger att i ärendet höra ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen, eller, om denna nämnd avslutat sin verksamhet, ordföranden i taxeringsnämnden i orten, och må Kungl. Maj:ts befallningshavande föranstalta om besiktning av egendomen, där besiktning prövas nödig och sökanden efter anmaning bestrider kostnaderna härför.

Över Kungl. Maj:ts befallningshavandes i anledning av ansökningen meddelade beslut må klagan icke föras.

Vad i detta mom. är sagt om Kungl. Maj:ts befallningshavande skall, beträffande Stockholms stad, äga motsvarande tillämpning å överståthållarämbetet för uppborärenden.

3 mom. Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, väsentligt nedgått i värde på grund av allmän förändring i det ekonomiska läget och uppgår skatten enligt denna förordning, därest egendomen upptages till nämnda taxeringsvärde, till minst tretusen kronor, må Konungen, där det finnes uppenbart, att utgörande av skatt efter dylik beräkningsgrund skulle verka oskäligt betungande, på ansökan medgiva, att till grund för skattens beräkning lägges ett lägre värde än det, vartill den fasta egendomen eljest skall uppskattas.

9 §.

Till styrkande av uppgift om egendoms värde tjäna:

a) i fråga om fast egendom, av vederbörande tjänsteman utfärdat taxeringsbevis eller debetsedel, så upprättad som uppboräreglementet föreskriver, ävensom, där egendomen jämlikt 5 § 2 mom. åsatts särskilt värde, Kungl. Maj:s befallningshavandes i ärendet utfärdade beslut; samt

b) i fråga om — — — förtrogna personer.

De bevis — — — vederbörande myndighet.

Påkallar skattskyldig tillämpning av särskilt värde å fast egendom, varom i 5 § 2 mom. förmäles, men förmår han ej vid ingivandet av den handling, som skall ligga till grund vid skattens beräkning, uppvisa Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut angående åsättande av sådant värde, skall nödigt anstånd lämnas för beslutets uppvisande, såvida det styrkes, att ansökan om åsättande av särskilt värde å egendomen blivit gjord.

14 §.

Behållning i — — — in-tecknad i fast egendom av fideikommissnatur. Från behållningen må avdrag ske för begravnings- och bouppteckningskostnader, men icke för belopp som skall betalas i arvsskatt eller för stämpel som avses i 57 § förordningen angående stämpelavgiften.

Finnas vid beräkning av behållning i dödsbo tillgångar, varom ovan under 1) a)—c) förmäles, må dock behållningen icke upptagas lägre än sammanlagda värdet å dessa tillgångar.

26 §.

Har arvinge eller testamentstagare inom tio år före arvlåtarens dödsfall eller vid hans dödsfall av honom erhållit gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) är fri från skatt, under villkor att arvlåtaren eller, där arvlåtaren varit gift, hans make eller hans avkomling, adoptivbarn eller adoptivbarns avkomling skall äga nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av den bortgivna egendomen,

eller har arvinge eller testamentstagare inom fyra år före arvlåtarens dödsfall eller vid hans dödsfall av honom erhållit annan gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) är fri från skatt,

skall värdet därav sammanläggas med det värde, vartill arvingens eller testamentstagarens arvsandel enligt förut stadgade grunder fastställts, och arvsskatten beräknas som om allt vore på en gång arvfallet.

För skatt, som förut särskilt erlagts, skall avdrag ske, dock att arvsskatten icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som belöper på ifrågavarande arvsandel i och för sig.

Bouppteckning skall — — — angiven beskaffenhet.

33 §.

Skattskyldighet äger icke rum

a) för gåva — — — jämförlig samling;

b) för vad — — — beskattningsbara årsintäkter;

c) för annan gåva, vars värde icke överstiger tretusen kronor; dock att där gåvotagaren av samma givare inom loppet av fyra år erhåller flera sådana gåvor, skattskyldighet inträder, så snart gåvornas sammanlagda värde överstiger tretusen kronor.

36 §.

Vid beräkning av skattens belopp skall hänsyn tagas jämväl till övriga, skatt underkastade gåvor, som den skattskyldige inom fyra år före mottagandet av den gåva, varom fråga är, erhållit från samma givare, så att skatten beräknas å gåvornas sammanlagda belopp, därvid avdrag

sker för den skatt, som redan må hava erlagts för tidigare erhållna gåvor, dock att skatten för den gåva, varom fråga är, icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som på nämnda gåva i och för sig belöper.

Då fråga — — — särskild givare.

41 §.

Granskning av — — — sådan bearbetning.

Deklarationerna skola med undantag för den tid, varunder de jämlikt bestämmelsen i 53 § 2 mom. äro överlämnade till vederbörande hovrätt, hos Kungl. Maj:ts befallningshavande behörigen förvaras under tolv år från det år, varunder de ingivits, varefter de förstöras.

Denna förordning träder i kraft i vad avser 14 § den 1 maj 1934 och i övrigt den 1 juli 1934.

Beträffande arvsandel efter någon, som avlidit före förordningens ikraftträdande, och, såvitt angår gåvoskatt, gåva, för vilken deklaration dessförinnan avgivits, skola dock äldre bestämmelser äga tillämpning. Vid tillämpning av 26 §, 33 § c) eller 36 § första stycket i deras nya lydelse skall iakttagas:

a) då fråga är om arvfallen eller testamenterad egendom eller om gåva, som skett efter förordningens ikraftträdande,

att hänsyn icke skall tagas till gåva, som skett före den 1 juli 1932, och

b) då fråga är om gåva, som skett före förordningens ikraftträdande,

att hänsyn icke skall tagas till gåva, som skett tidigare än två år före mottagandet av den gåva, varom fråga är.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om ändringar i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva och anför:

I skrivelse nr 375 har 1933 års riksdag i enlighet med hemställan av särskilda utskottet i utlåtande nr 23 anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om en allsidig utredning rörande *dels* frågan om beredande av möjlighet till särskild uppskattning av det värde, vartill fast egendom skall för beräkning av arvsskatt upptagas, *dels* ock frågan angående arvsbeskattningen vid fall av urarvakonkurs samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, till vilka utredningen kan giva anledning. I nämnda utlåtande berörde utskottet jämväl gåvobeskattningen. Efter erinran om att gåva, som en arvlätare lämnat en arvinge inom två år före sin död, skulle medräknas vid bestämmande av arvsskatten å arvingens arvslott efter arvlätaren, men att gåva, som lämnats tidigare än två år före dödsfallet, icke skulle på dylikt sätt medräknas, ifrågasatte utskottet huruvida icke i det fall, att givaren för sin livstid förbehållit sig nyttjanderätt till den bortskänkta egendomen eller rätt till periodisk avkastning av densamma, lämpligen sådana åtgärder borde vidtagas, att gåvorna kunde inräknas i mottagarens arvslott även efter de två årens förlopp. Utskottet förutsatte emellertid, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål liksom i övrigt på de missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattningen kunde föranleda. Någon hemställan om utredning i detta hänseende gjordes därför icke.

I anledning av vad sålunda förekommit har åt landskamreraren i Uppsala län *F. A. I. Lundevall* uppdragits att verkställa utredning rörande de av riksdagen berörda frågorna, och har Lundevall den 8 februari 1934 avlämnat en promemoria i ämnet med därvid fogade *dels* förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva och *dels* utkast till förordning

om ändring i vissa delar av samma förordning. Denna promemoria med bifogade förslag och utkast till författningsbestämmelser torde få fogas som bilaga till statsrådsprotokollet.

Över promemorian hava efter remisser utlåtanden avgivits av *samtliga hovrätter, statskontoret, kammarrätten, överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län.*

I promemorian behandlas tre särskilda frågor, nämligen

1) om beredande av möjlighet till särskild uppskattning av det värde, vartill fast egendom skall upptagas för beräkning av arvsskatt;

2) om arvsbeskattningen vid fall av urarvakonkurs; samt

3) om rättande av vissa missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattningen kunna föranleda.

Jag kommer att redogöra för frågorna i nämnd ordning.

1. Om beredande av möjlighet till särskild uppskattning av det värde, vartill fast egendom skall upptagas för beräkning av arvsskatt.

Arvsskatteförordningens bestämmelser om kvarlåtenskapens värdering hänföra sig principiellt till tidpunkten för dödsfallet (arvfallet) eller, om egendomen övergått vid annat tillfälle, till denna tidpunkt. Vad härutinnan är stadgat gäller även för beskattningen av gåva. I enlighet härmed stadgas i 4 § av förordningen, att egendom, som utgör föremål för arvsskatt, upptages till dess värde vid dödstillfället eller i fall, som omförmäles i 3 § 2 mom., 14 § 1) d) eller 26 §, till värdet vid tiden för tillträdet eller mottagandet. Dessa fall äro: då egendom på grund av testamente tillfaller någon vid annat tillfälle än förre rättsinnehavarens dödsfall; då fråga är om egendom, som lämnats delägare i boet såsom hemföljd eller gåva och i följd av dödsfallet skall dit återbäras; samt då fråga är om egendom, som erhållits i gåva inom två år före arvlåtarens dödsfall och som förty skall tagas i betraktande vid beskattningen av kvarlåtenskapen efter givaren. Närmare bestämmelser om egendomens värdering meddelas i 5—9 §§ i förordningen. Såsom huvudregel torde gälla, att egendomen skall upptagas till saluvärdet. I 5 § stadgas:

»Vid egendomens värdering tjäna till efterrättelse de värden, som upptagits i bouppteckning eller, där sådan icke finnes upprättad, i den med anledning av egendomsförvärvet avgivna deklARATIONEN; dock må värdet av fast egendom ej upptagas lägre än näst föregående årets taxeringsvärde, ej heller värdet å sådana tillgångar, som omförmälas i 6 §, upptagas till lägre belopp än det värde, som bestämmes med tillämpning av de i nämnda paragraf angivna grunder. Har för viss egendom särskilt penningvärde icke upptagits i bouppteckning eller deklARATION, beräknas värdet enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken bouppteckningen eller deklARATIONEN ingivits. Finnes för fast egendom icke särskilt taxeringsvärde, skall såsom sådant anses

det värde, vartill egendomen skattas enligt intyg eller prövning, varom nyss sagts.»

Genom förordningen den 30 juni 1933 (nr 431) om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva har stadgats, jämte det att förordningen skall träda i kraft den 1 juli 1933, att värde å fast egendom i dödsbo efter person, som efter förordningens ikraftträdande avlider under år 1933, skall, där den skattskyldige det påfordrar, upptagas lägst till sistnämnda års taxeringsvärde i stället för näst föregående års taxeringsvärde.

I omförmälda promemoria framhålles, att stadgandet i 5 § arvsskatteförordningen om att värdet å fast egendom icke må upptagas lägre än det nästföregående årets taxeringsvärde enligt praxis ansetts innebära, att vid arvsskattens beräkning värdet å fast egendom å *ena sidan* icke må upptagas högre än angivna taxeringsvärde, med mindre egendomen vid värdering i samband med arvfallet befunnits vid dödstillfället (varmed vore att likställa även annan för skattskyldighetens inträdande avgörande tidpunkt) äga ett högre värde, samt å *andra sidan* icke må upptagas lägre än taxeringsvärdet även om fastighetens värde efter den tidpunkt, taxeringsvärdet avsett, nedgått vare sig på grund av ändrat prisläge eller på grund av särskilda omständigheter beträffande egendomen. Så hade exempelvis arvsskatt för fastighetsfideikommiss efter en år 1918 avliden fideikommissarie beräknats efter 1917 års, ej efter 1918 års (högre) taxeringsvärde (H. 1920: 258; jfr även H. 1930: 421), och värdet å en fabriksfastighet hade upptagits enligt taxeringsvärdet, oaktat från fastigheten bortförts fasta maskiner, till vilka hänsyn tagits vid taxeringsvärdets bestämmande (H. 1930: 571). Denna lagstiftningens ståndpunkt finge icke anses som ett avsteg från den i 4 § uttalade grundsatsen om att den arvfallna egendomen skall upptagas till värdet vid dödstillfället, utan torde hava föranletts av nödvändigheten att i minsta möjliga mån belasta domstolen med prövning av värderingsfrågor.

Den omständigheten, att näst föregående års taxeringsvärde sålunda är normerande för värderingen av fast egendom vid beräkningen av arvsskatt och skatt för gåva, kan, såsom särskilda utskottet vid 1933 års riksdag anförde i sitt omförmälda utlåtande nr 23, i vissa fall leda till obilligt resultat. Utskottet har erinrat om att fall uppenbarligen kunde förekomma, då taxeringsvärdet icke motsvarade det värde, vartill fastigheten skulle upptagits, om taxeringen avsett tidpunkten för dödsfallet med då gällande prissförhållanden o. s. v. Ett dylikt förhållande kunde — enligt utlåtandet — bero, förutom av en från början mindre riktig taxering, exempelvis därpå att efter taxeringen konjunkturförändringar inträffat, vilka påverkat fastighetens värde. Jämväl förändringar i fråga om bebyggelsen å fastigheten eller av dess skogsbestånd vore faktorer, varmed man i detta sammanhang hade att räkna. Det syntes därför utskottet icke uteslutet, att i sådana fall, där dödsbodlagarna hade skälig anled-

ning antaga, att en värdering av fastigheten, avseende tiden för arvlåtarens dödsfall, skulle resultera i ett lägre belopp än det, varmed vid bo-uppteckningen enligt gällande bestämmelser fastighetens värde skulle upptagas, möjlighet kunde beredas dem att påkalla uppskattning i särskild ordning för åsättande av det värde, vartill fastigheten skulle i bo-uppteckningen upptagas. En viss tveksamhet kunde visserligen råda angående lämpligheten av att ett särskilt värde, låt vara allenast för visst ändamål, åsattes en fastighet vid sidan av gällande taxeringsvärde, men det syntes utskottet icke uteslutet, att en sådan anordning skulle kunna träffas, att dylika betänkligheter förfölle. Spörsmålet borde emellertid enligt utskottets förmenande icke upptagas till slutlig prövning utan en föregående allsidig utredning angående samtliga de omständigheter, som kunde inverka på frågan.

I promemorian upptages först till besvarande frågan, huruvida det vore tillrädligt att under alla förhållanden låta den domstol, som ombesörjer uttagande av arvsskatt, själv uppskatta värdet av fast egendom utan att vara bunden av taxeringsvärdet å egendomen. Denna fråga besvaras nekande. Angående skälen härför hänvisas till promemorian. Grundsatsen att taxeringsvärdet i regel skall vara normerande för domstolens beräkning av egendomens värde anses böra bibehållas, men möjlighet till avvikelser från detta värde anses böra medgivnas i sådana fall, då särskilda omständigheter föranleda till antagande att taxeringsvärdet icke motsvarar fastighetens saluvärde vid arvfallet. Härvid framhålles dock, att det av åtskilliga anförda skäl knappast kan komma i fråga att tillåta avvikelser från taxeringsvärdet på sådan grund, att den i kommunalskattelagen angivna värderingsmetoden i visst avseende, nämligen när det gäller värdesättning av skogsmark och växande skog, principiellt icke syftar till angivande av saluvärdet med hänsyn tagen till förefintlig möjlighet att realisera virkesförrådet genom omedelbar avverkning (skogens realisationsvärde), utan till fastställande av det värde, som skogsmarken och den växande skogen kunna anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk (avkastningsvärdet). Frågan gällde därför, om det även med tillämpning av kommunalskattelagens värderingsgrunder finge tillåtas avvikelser från det resultat, vartill beskattningsmyndigheterna kommit vid sin värdesättning.

Mot den i promemorian sålunda uttalade uppfattningen har erinran icke framställts i något av de avgivna utlåtandena.

I promemorian skiljes mellan tre grupper av anledningar till att en fastighets värde väsentligt avviker från det för nästföregående år gällande taxeringsvärdet, nämligen

- 1) att värdet redan vid fastställandet icke varit väl avvägt;
- 2) att allmän konjunkturförändring inträtt, ledande till en allmän vär-

destegring eller värdeminskning å fastigheter av ifrågavarande slag; samt

3) att särskilda omständigheter inträffat beträffande fastigheten.

Ifrågasatt omprövning av taxerings riktighet.

Beträffande det första fallet, nämligen att värdet redan vid fastställandet icke varit väl avvägt, avstyrkes i promemorian beredande av möjlighet att ompröva taxeringsåtgärden i ärendet om arvsskattens beräkning. Det syntes nämligen betänkligt att, om vederbörande försummat att mot taxeringsåtgärden föra talan i vanlig ordning, tillåta en omprövning av värdet, när fråga vore om arvsskatt. Om dylikt bleve tillåtet, skulle olika resultat kunna uppnås, allt efter som det låge i vederbörandes intresse eller icke att för annat syfte än beskattningen, t. ex. för belåning, erhålla ett högre taxeringsvärde än det, efter vilket arvsskatt skulle beräknas. Skulle omprövningen av taxeringsvärdet anförtros åt den domstol, som hade att registrera bouppteckningen, i stället för åt de vanliga beskattningsorganen, kunde ock fara uppstå för att omprövningen ledde till annat resultat än om omprövningen skedde hos beskattningsmyndighet.

Mot denna uppfattning har ingen gensaga riktats i de avgivna utlåtandena.

*Departements-
chefen.* Jag ansluter mig till den i promemorian uttalade uppfattningen, att omprövning av en gång slutligen fastställd taxerings riktighet icke bör äga rum.

Särskild uppskattning av fastighetsvärde på grund av allmän konjunkturförändring.

Vad angår det andra fallet, nämligen att allmän konjunkturförändring inträtt, ledande till en allmän värdestegring eller värdeminskning å fastigheter av ifrågavarande slag, hava i promemorian — efter redogörelse för vad i motioner vid 1933 års riksdag och i särskilda utskottets utlåtande nr 23 anförts i frågan — framhållits åtskilliga skäl mot framkomna uppslag att värdet å fast egendom vid beräkning av värdet å en arvslott generellt upptoges till viss kvotdel av taxeringsvärdet eller att lägre skatteskala än vanligt tillämpades, därest fastighet till visst, icke alltför ringa belopp inginge i boet. Härom hänvisas till promemorian.

I promemorian har ock uttalats, att en anordning, varigenom möjlighet öppnas att utan någon som helst begränsning erhålla omprövning av taxeringsvärde å fast egendom på grund av ändrade konjunkturer, icke vore tillräddig. Vid en sådan anordning kunde nämligen antalet fall, då omprövning kunde ifrågakomma, bliva större än som kunde bemästras.

Dessutom talade mot en sådan obegränsad rätt till omprövning med styrka, att därigenom skulle åstadkommas en rubbning av förtroendet till taxeringsvärdena, som ur olika synpunkter måste betecknas som betänklig. Därest emellertid möjlighet till sådan omprövning ansåges icke böra helt uteslutas, förordades, att förutsättningarna därför bleve begränsade till de fall, där frågan vore av större ekonomisk betydelse för den skattskyldige, samt att avgörandet bleve hänskjutet till Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Förslag i sistnämnda hänseende har framlagts i promemorian.

Ingen av de hörda myndigheterna har yttrat sig till förmån för bestämmelser av innebörd, att värdet å fast egendom i fall av nedgång i det allmänna prisläget må för utgörande av arvsskatt upptagas till viss kvotdel av taxeringsvärdet eller att arvsskatten i dylikt fall skall utgå efter lägre skatteskala än eljest gäller.

Obegränsad rätt att påkalla omprövning av värdet å fast egendom av den anledning, att allmän konjunkturförändring inträtt efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett, har icke tillstyrkts i något av de avgivna utlåtandena. Däremot har i vissa av dessa införande av sådan rätt uttryckligen avstyrkts.

Svea hovrätt anför i detta avseende följande:

»I promemorian behandlas bland annat spørsmålet om vilka omständigheter lämpligen skulle få föranleda en särskild värdeuppskattning, skild från beskattningsmyndigheternas ordinära fastighetsvärdering. Därvid undersökes, huruvida bland dessa omständigheter bör medtagas en *nedgång i fastighetsvärdena på grund av ändring i de allmänna konjunkturena*. I denna fråga synes promemorieförfattaren principiellt intaga den ståndpunkten, att en dylik nedgång icke bör få föranleda särskild värdeuppskattning, i allt fall ej utan betydande begränsningar. — Hovrätten finner de för denna principiella ståndpunkt i promemorian anförda skäl vara mycket beaktansvärda och vill särskilt framhålla det skäl emot införandet av en dylik anordning utan begränsningar, som ligger i faran för en rubbning av förtroendet för taxeringsvärdena. Ett tillskapande i större omfattning av två uppskattningsvärden för en och samma fastighet, båda åsatta av offentlig myndighet, av vilka det ena — lägre — värdet vore avsett att ligga till grund för arvsbeskattningen och det andra — högre — för annan beskattning och för fastighetsbelåningen, synes icke vara tillrädligt.»

Länsstyrelsen i Värmlands län yttrar:

»Beträffande den i förslaget omhandlade frågan rörande möjlighet att på grund av förändringar i det ekonomiska läget erhålla omprövning av taxeringsvärdet å fast egendom ställer sig länsstyrelsen tveksam till de i sådant hänseende föreslagna bestämmelserna. Visserligen skulle i detta fall avgörandet förbehållas Kungl. Maj:t och ett lägre värde kunna åsättas endast där frågan är av större ekonomisk innebörd för den skattskyldige. Men emot förslaget talar å andra sidan svårigheten att på ett tillförlitligt sätt bedöma inverkan av ändrade konjunkturer samt även den omständigheten, att härigenom en betänklig rubbning av förtroendet till taxeringsvärdena lätt skulle uppstå.»

Länsstyrelsen i Örebro län gör följande nttalande:

Vad åter angår frågan om omprövning av taxeringsvärde på grund av förändring i det ekonomiska läget finner länsstyrelsen det kunna starkt ifrågasättas, huruvida införandet av en sådan är tillrådligt eller ens av behovet påkallat. Under en fastighetsperiod av allenast fem år lära de i allmänhet mycket försiktigt åsatta fastighetsvärdena få antagas förbliva tämligen oförändrade. Det synes också ligga en viss motsägelse däri, att arvsskatten skulle kunna beräknas efter ett reducerat fastighetsvärde, under det den kommunala fastighetsskatten skulle utgå efter oförändrat värde under hela återstående delen av fastighetstaxeringsperioden.»

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län påpekar, att de rådande konjunkturerna inom jordbruket icke i allmänhet kräva någon nedsättning av de nuvarande taxeringsvärdena vid arvsskattens beräkande.

*Departements-
chefen.*

Övertygande skäl synas hava blivit anförda mot anordningar, varigenom hänsyn till nedgång i fastighetsvärdena på grund av förändring i det ekonomiska läget skulle få tagas på det sätt, att värdet å fast egendom finge för utgörande av arvsskatt eller skatt för gåva upptagas till viss kvotdel av taxeringsvärdet, eller genom tillämpning av lägre skatteskala för fast egendom än eljest gäller. Starka betänkligheter möta ock, enligt min tanke, mot införande av obegränsad rätt till omprövning av fastighetsvärden i och för utgörande av arvsskatt eller skatt för gåva av den anledning, att allmän konjunkturförändring inträtt efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett. Jag kan därför icke tillstyrka framläggande av förslag i sådan riktning. Beträffande förslaget om rätt för Kungl. Maj:t att i enstaka fall, då särskilda skäl föreligga, medgiva, att skatten må beräknas efter ett lägre värde än taxeringsvärdet, skall jag yttra mig, sedan jag redogjort för det tredje av de i promemorian behandlade fallen, nämligen att värdet å en fastighet nedgått på grund av särskild händelse beträffande fastigheten.

Särskild uppskattning av fastighetsvärde på grund av dess förändring genom viss inträffad händelse.

För det fall att värdet å den egendom, varom fråga är, förändrats genom någon tilldragelse efter den tidpunkt, som taxeringsvärdet avser, förordas i promemorian, att särskild uppskattning av det värde, vartill egendomen skall upptagas för beräkning av arvsskatt, må äga rum. Befogenhet att verkställa dylik uppskattning borde ej tillkomma den domstol, som ombesörjde skatteberäkningen, utan något organ med erfarenhet från fastighetstaxering, antingen de vanliga beskattningsorganen för den kommunala fastighetsskatten eller Kungl. Maj:ts befallningshavande i den ort, där egendomen vore belägen. I valet mellan dessa två möjligheter vore att beakta, att prövningens hänskjutande till taxeringsnämnd och

prövningsnämnd måste antagas medföra såväl tidsutdräkt som avsevärda kostnader. Att lägga kostnaderna på ägaren, såsom skett i likartat fall genom förordningen den 14 juni 1933 (nr 357) om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet, syntes knappast vara lämpligt, då här vore fråga om uttagande av skatt till kronan. På grund härav ansåges prövningens anförtroende åt taxeringsnämnd och prövningsnämnd icke kunna tillrådas. Mot uppdragets överlämnande till Kungl. Maj:ts befallningshavande kunde väl invändas, att därigenom avsteg gjordes från den hävdvunna ordningen, att Kungl. Maj:ts befallningshavande icke ägde åsätta taxering, samt att Kungl. Maj:ts befallningshavande icke besuttede obestridd kompetens att avgöra värderingsfrågor. Men dessa invändningar ansågos icke avgörande. Det vore nämligen icke fråga om taxering i egentlig mening utan om medgivande av lindring i tillämpningen av eljest gällande beskattningsgrunder. Vidare ägde redan med nuvarande bestämmelser Kungl. Maj:ts befallningshavande för visst fall befogenhet att åsätta fast egendom värde för utgörande av arvs- eller gåvoskatt. Något principiellt hinder för prövningens hänskjutande till Kungl. Maj:ts befallningshavande syntes därför icke föreligga. Saklig kompetens att handlägga dylika frågor saknades icke hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, då landskamreraren på grund av sin i taxeringsförordningen föreskrivna befattning med taxeringarna vore förtrogen med frågor om värdering av fastighet. Därjämte kunde möjlighet öppnas för Kungl. Maj:ts befallningshavande att vid prövning av frågor om jämkning av taxeringsvärde med avseende å utgörande av arvsskatt tillgodogöra sig vederbörande taxeringsnämndsordförandes sakkännedom genom dennes hörande.

På grund härav föresloges, att Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle erhålla befogenhet att i vissa fall åsätta fast egendom särskilt värde att i stället för taxeringsvärdet ligga till grund för utgörande av arvsskatt för sådan egendom. Dessa fall vore, då fast egendom efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde: genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendom varit använd, eller av annan liknande anledning. Därjämte upptoges det fall, att särskilt taxeringsvärde icke finnes egendomen åsatt. Uppräkningen av de omständigheter, som borde föranleda bestämmande av annat värde än taxeringsvärdet, anslöte sig delvis till de i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen angivna fall, då omtaxering under löpande taxeringsperiod skulle äga rum på grund av inträffad händelse av natur att minska egendomens värde, men skilde sig från nämnda lagrum däri, att omprövning skulle få äga rum i flera fall än de i lagrummet angivna. Dessutom skulle efter förslaget även mindre förskjutning i värdet än en femtedel av taxeringsvär-

det kunna föranleda åsättande av nytt värde. I sistnämnda hänseende överensstämde förslaget med förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet.

Besvär över Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut borde ej tillåtas. För en sådan föreskrift talade i främsta rummet rent praktiska skäl, främst behovet av ett snabbt avgörande, men till stöd för en sådan bestämmelse kunde även anföras, att befallningshavandens beslut vore för domstolen bindande endast såsom angivande det *lägsta* värde, domstolen finge tillämpa vid arvsskattens bestämmande. Det utgjorde ej hinder för domstolen att beräkna arvsskatten efter ett *högre* värde, därest domstolen funne egendomens verkliga värde rätteligen hava bort upptagas högre än det av befallningshavanden beslutade.

Att genom den ifrågasatta anordningen ökning av Kungl. Maj:ts befallningshavandes i allmänhet redan nu stora arbetsböroda uppkomme vore ovedersägligt, men att ökningen skulle bliva så stor, att däri låge ett avgörande skäl mot anordningen, kunde ej antagas. Med all sannolikhet bleve ärenden av dylik natur ej synnerligen tairika.

I de avgivna yttrandena har någon principiell erinran icke framställts mot förslaget att tillåta särskild uppskattning av värdet å fast egendom för utgörande av arvsskatt i de fall, då egendomens värde på grund av någon tilldragelse beträffande egendomen nedgått efter den tidpunkt, taxeringsvärdet avser. Däremot hava delade meningar gjort sig gällande dels i fråga om åt vilket organ, domstolen, vederbörande beskattningsnämnd eller Kungl. Maj:ts befallningshavande, uppskattningen borde anförtros, dels ock beträffande i vilka fall dylik uppskattning borde tillåtas.

Förslaget om uppskattningens överlämnande åt Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkes uttryckligen eller lämnas utan erinran av samtliga hovrätter, statskontoret, kammarrätten och nitton länsstyrelser. Överståthållarämbetet och fyra länsstyrelser förorda, att uppskattningen verkställas av beskattningsnämnd. Länsstyrelsen i Malmöhus län anser, att uppskattningen borde kunna anförtros åt den domstol, som handlägger arvsskatteärendet.

Kammarrätten har anfört, att mot förslaget i denna del visserligen kunde göras erinringar, men att kammarrätten ansåge sig likväl icke böra avstyrka det föreslagna värderingsförfarandet.

För frågans lösning syntes i främsta rummet böra undersökas i vad mån beträffande taxeringsvärdet såsom grund för arvsskattens beräkning sådana undantagsbestämmelser kunde införas, att på grund av särskilda i fråga om en viss fastighet inträffade omständigheter eller en inträdd allmän konjunkturförändring en ny prövning av taxeringsvärdet kunde komma att företagas.

Det kunde icke undvikas, att för ändamålet på ett eller annat sätt anordnades en fastighetsvärdering vid sidan av den allmänna uppskattning, som ankomme på taxeringsmyndigheterna. *Kammarrätten* hade

i yttrande till bevillningsutskottet vid 1933 års riksdag uttalat sin tveksamhet om lämpligheten härav. Det syntes också kammarrätten riktigt, att en särskild fastighetsvärdering för arvsskatteändamål erhöles sådan form och anordning i övrigt, att därav tydligt framginge, att densamma utgjorde ett för arvsbeskattning avsett tillfälligt och summariskt förfarande, som blott åsyftade att undanröja orimliga följder av taxeringsvärdets läggande till grund för arvsskatteberäkningen och således ej gjorde anspråk på att träffa just det värde, som vid en vanlig fastighetstaxering, om sådan i stället ägt rum, skulle hava fastställts. Med ett sådant betraktelsesätt behövde värderingen ej innefatta ett föregripande av de ordinarie taxeringsinstansernas beslut om en fastighets taxeringsvärde — som ju för övrigt så gott som alltid måste komma att hänföra sig till en annan tidpunkt än en fastighets värdering för arvsskatteändamål — utan lämnade dem härutinnan fria händer. Att under dessa förhållanden — i likhet med vad som gällde enligt förordningen den 14 juni 1933 (nr 357) om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet — i viss utsträckning engagera den ordinarie taxeringsapparaten i saken, syntes mindre tillrådligt, och på sätt promemorieförfattaren framhållit torde detta jämväl ur ekonomisk synpunkt vara olämpligt. Skulle denna utväg väljas, torde observeras att, om kostnaderna härför lades på staten, säkerligen antalet fall, då en omprövning av fastighets taxeringsvärde skulle begäras, bleve mycket stort, enär sådan omprövning troligen skulle många gånger i onödan framtingas, samt att, om kostnaderna lades på sökanden, detta dels vore obilligt och dels kunde komma att utesluta mindre fastigheter från möjligheten av rättelsesvinnande.

Ville man alltså uppnå, att en arvsbeskattning av fast egendom skedde med stöd av ett justerat taxeringsvärde samt att tillika denna justering av taxeringsvärdet låge klar vid tidpunkten för arvsskattens uttagande, syntes annan lösning av problemet icke återstå att överväga än en sådan, som i huvudsak följde de i promemorian föreslagna grunder. Det måste därvid erkännas, att ett på sådana grunder uppbyggt förslag ägde vissa förtjänster. Förslaget överensstämde sålunda med av kammarrätten tidigare såsom riktiga framhållna synpunkter, då detsamma ej avsåge att skapa en taxering i egentlig mening utan allenast att åstadkomma ett mer tillfälligt och summariskt förfarande, som kunde jämförelsevis snart reda ut en omstridd värderingsfråga och därvid icke saknade tillgång till kompetens. Dessutom syntes ett förverkligande av förslaget knappast komma att i någon högre grad verka kostnadsökande för statsverket. Å andra sidan kunde ej förnekas, att förslaget lede av betänkliga brister. Den mest framträdande bristen sammanhänge med frågan, huruvida över huvud taget en allenast av konjunkturförhållandena betingad omvärdering av fast egendom borde få äga rum. Promemorieförfattarens egen åsikt i frågan framginge ej fullt klart. Att emellertid helt betaga vederbörande möjlighet att av dylik anledning erhålla jämkning i beräkningsgrunderna för arvsbeskattningen, såvitt anginge i kvarlåtenskapen ingående fast egendom, syntes kammarrätten icke möjligt, enär härav skulle förorsakas en av tillfälligheter beroende, icke rättvis olikhet i behandlingen av delägare i olika dödsbon. Det föreliggande författningsförslaget upptog också — utan att dock av promemorieförfattaren härutinnan särskilt tillstyrkas — bestämmelser, varigenom i princip medgäves rätt till omvärdering av fastighet även för den händelse att alle-

nast konjunkturförhållandena och ej tillika vissa förändringar å fastigheten åsamkat en nedgång i dess värde. Då emellertid en obegränsad rätt till dylik med konjunkturförhållandena sammanhängande omvärdering av fastighet skulle kunna medföra, att antalet fall, då omvärdering begärdes, bleve större än som kunde bemästras och att förtroendet till taxeringsvärdena komme att rubbas, hade enligt förslaget denna rätt till omvärdering av fastighet genom särskilt angivna villkor blivit starkt beskuren. Även om det senare av de skäl, som sålunda anförts mot en obegränsad rätt till omvärdering av fastighet, icke kunde av kammarrätten tillerkännas den giltighet, som i promemorian gjordes gällande, vore faran för en alltför stark arbetsbelastning av den prövande myndigheten så påtaglig, att jämväl kammarrätten trodde, att en lösning av problemet efter de i promemorian föreslagna linjer måste innefatta jämväl bestämmelser om avsevärd begränsning av rätten till omvärdering av fastighet. Denna begränsning medförde emellertid, att enligt samma förslag ändring i fastighets taxeringsvärde på grund av ändrade konjunkturförhållanden skulle kunna vinnas allenast i ett mindre antal fall, och att till följd härav ej blott olikhet i behandlingen av dödsbon kunde äga rum med hänsyn därtill, huruvida uppställda villkor uppfyllts eller ej, utan även i många fall den oegentligheten komme att kvarstå, att en omvärdering med hänsyn till ändrat konjunkturläge gjordes beroende av att en fastighet med avseende å byggnader eller eljest undergått förändring.

Förslaget syntes dessutom vara mindre tillfredsställande därutinnan, att landskamreraren komme att taga befattning med frågor om justering för arvsskatteändamål av fastighetsvärden i en helt annan egenskap än då det gällde fastighetstaxering i allmänhet. Vidare torde böra anmärkas, att vid Kungl. Maj:ts prövning av förevarande värderingsfrågor tydligen förutsattes, att en från Konungens befallningshavandes prövning av dylika frågor i viss mån avvikande metod komme till användning.

Då kammarrätten haft att fatta ståndpunkt till det framlagda förslaget hade kammarrätten å ena sidan ej kunnat undgå att taga starkt intryck av de brister, som på sätt ovan sagts vidlåde förslaget, men å andra sidan funnit de missförhållanden, som på hithörande område förefinnas, så stora, att kammarrätten ansåge sig icke böra avstyrka det föreslagna värderingsförfarandet, som vore jämförelsevis enkelt att åstadkomma och tillika i viss utsträckning kunde råda bot på missförhållandena.

Därest olägenheterna med det framlagda förslaget syntes alltför stora för att en lagstiftning på basis av samma förslag ansåges böra komma till stånd, torde det dock vara möjligt att råda någon bot på missförhållandena på ifrågavarande område genom en utsträckning av den enligt övergångsbestämmelserna till förordningen den 30 juni 1933 (nr 431) vederbörande skattskyldige beredda förmånen av att, i fall så påfordrades, värdet av fast egendom i dödsbo efter person, som efter förordningens ikraftträdande under år 1933 avlidit, upptages lägst till 1933 års taxeringsvärde. Sålunda skulle kunna generellt meddelas bestämmelser därom att i stället för nästföregående årets det löpande årets taxeringsvärde skulle läggas till grund för värderingen i de fall, att allmän fastighets-taxering ägde rum det år dödsfallet inträffade eller nytaxering samma år skedde med anledning av omständigheter, varom förmäldes i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen. Mot det löpande årets taxeringsvärde så-

som grundval för värderingen kunde ju invändas, att detta värde icke bleve bestämt förrän rätt långt fram på året. Några öövertvinnerliga svårigheter syntes emellertid ej den omständigheten böra erbjuda, då saken väl borde kunna ordnas så, att nästföregående årets taxeringsvärde för arvsskatteberäkningen tillämpades intill dess det nya värdet blivit av prövningsnämnden fastställt och att för den händelse inregistrering av bouppteckning med stöd av det äldre värdet skett restitution medgäves, därest värdet bleve lägre än det nästföregående årets.

Otänkbart vore väl ej heller att bestämmelser av ovan angivna innebörd meddelades såsom komplement till det i promemorian föreslagna systemet för en omprövning av värdet å fast egendom. Dessa bestämmelser, som borde givas sådan avfattning, att deras tillämpning uteslöte användningen av de i det remitterade förslaget ifrågasatta tillvägagångssätten, skulle härigenom kunna komma att verka minskande på de fall, då det mera extraordinära förfarande som i det remitterade förslaget åsyftades komme till användning.

Slutligen ville kammarrätten fästa uppmärksamheten på ett uppslag, som sökte en lösning av problemet efter andra linjer än de förut här ovan berörda. Detta uppslag ginge ut därpå, att arvsskatten uttoges såsom nu vore fallet, men att därefter och sedan fastighets värde blivit, efter ansökan, men eljest i vanlig ordning av beskattningsnämnderna för det år dödsfallet timat eller året därefter omprövat, skatterestitution beviljades med det belopp, vartill beslut av fastighetsprövningsnämnd eller prövningsnämnd såsom högsta instanser kunde föranleda. Då härvid sådan ändring i fastighets värde, som berodde av konjunkturförändringar, borde utan alltför stark begränsning tillåtas, kunde möjligen befaras, att beskattningsnämndernas arbetsbördor bleve mer än skäligt ökad. En viss expeditiionsavgift liksom vissa allmänna villkor för ansökningsrätten skulle kunna tänkas utgöra korrektiv häremot.

Inom kammarrätten hava skiljaktiga meningar uttalats. *En ledamot* har anfört, att han, som i övrigt vore ense med majoriteten, icke kunde helt vara med om en anordning, varigenom såsom komplement till det i promemorian föreslagna systemet det löpande årets taxeringsvärde för vissa fall skulle kunna läggas till grund för beräkningen av fast egendoms värde. Principiellt sett syntes ej något vara att invända däremot, men av praktiska hänsyn vore det lämpligt att begränsa rätten att för ändamål varom nu vore fråga använda sig av det löpande årets taxeringsvärde till de fall, att förutsättningarna att jämlikt de föreslagna stadgandena i 5 § 2 eller 3 mom. arvsskatteförordningen erhålla en justering av taxeringsvärdet saknades, till följd varav allenast det år, allmän fastighetstaxering ägde rum, rättelse i taxeringsvärdet skulle på denna väg kunna vinnas. *En annan ledamot* har ansett de i promemorian anförda skälen mot överlämnande åt beskattningsnämnd att pröva det värde, vartill i särskilda fall fast egendom borde upptagas för utgörande av arvsskatt, icke bärande. Ett särskilt uppskattningsförfarande, likartat med det som i förordningen den 14 juni 1933 anvisats för åsättande av särskilt uppskattningsvärde för fastighetsbelåning, syntes icke behöva anlitas för åsättande av särskilt värde för beräkning av arvsskatt, utan

en sådan värdesättning kunde anordnas utan särskild kostnad. Ansökan om fastställande av det värde, vartill viss fastighet skulle upptagas för beräkning av arvsskatt, skulle, om dödsfallet inträffat under förra delen av året, kunna ingivas till taxeringsnämnden eller, om taxeringsnämndens arbeten vore avslutade, direkt till prövningsnämnden. Hade åter dödsfallet inträffat så sent på året, att ansökningen ej hunne ingivas till samma års prövningsnämnd och hade fastigheten under året antingen vid allmän fastighetstaxering eller vid nytaxering enligt 12 § kommunalskattelagen fått sig åsatt lägre värde än det under nästföregående år gällande, skulle det nya värdet kunna läggas till grund för stämpelbeläggningsen. Eljest skulle denna grundas på nästföregående års taxeringsvärde. För den händelse att härvid det för stämpelbeläggningsen avgörande värdet bestämdes till lägre belopp än taxeringsvärdet året före dödsfallet, skulle sökanden restitutionsvis återfå för mycket erlagd stämpelskatt.

Överståthållarämbetet förordar, att i de fall, där enligt promemorian Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle äga åsätta fastighet särskilt värde för utgörande av arvsskatt, dylik befogenhet uppdroges åt den särskilda prövningsnämnden. Med hänsyn till behovet av ett snabbt avgörande borde prövningsnämndens beslut ej få överklagas, men syntes anledning icke föreligga att befria dödsboet från gäldande av de med fastighetens uppskattning förenade kostnaderna. Domstolen borde vara bunden av ett på dylikt sätt åsatt värde. I annat fall torde det böra överlämnas åt domstolen själv att i första hand pröva det värde, varå arvsskatt skulle utgå, då de i förslaget nämnda omständigheterna föreläge, så att icke olika myndigheter komme att bestämma olika värden.

Länsstyrelsen i Östergötlands län, som ej hade något att erinra mot fastställande av förutsättningarna för jämningsförfarandet på sätt föreslagits i 5 § 2 mom. arvsskatteförordningen, vore tveksam, huruvida bestämmandet av uppskattningsvärdena borde tillkomma länsstyrelserna. De i promemorian anförda skälen mot en sådan anordning syntes länsstyrelsen ej oväsentliga. Länsstyrelsen ansåge det böra övervägas, huruvida icke ett förfarings sätt, likartat med det, som vore stadgat i förordningen den 14 juni 1933 (nr 357) om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet, kunde komma till användning. Det vore ej orimligt att kostnaderna i dylikt fall lades på fastighetsägaren, varigenom dessutom vunnes korrektiv mot yrkanden i oträngt mål. Då särskild prövningsnämnd sammanträdde ofta, kunde avgörandet i flertalet fall träffas utan avsevärd tidsutdräkt.

Länsstyrelsen i Kronobergs län vore synnerligen tveksam inför förslagens bestämmelse, att särskilt värde å fastighet skulle åsättas av länsstyrelsen. Det syntes ur principiell synpunkt riktigast och jämväl lämpligast, om ärende av dylikt slag finge handläggas åtminstone i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gällde för taxeringsfrågor. I varje

fall ville länsstyrelsen uttala sig för att klagorätt mot länsstyrelsens beslut medgäves. Mot förslaget att länsstyrelsen finge i och för arvsskatteberäkningen åsätta värde å egendom, för vilket särskilt taxeringsvärde ej funnes, hade länsstyrelsen intet att erinra.

Länsstyrelsen i Kristianstads län funne åsättande av särskilt värde å fastighet i och för utgörande av arvsskatt innefatta en taxeringsfråga, som borde bedömas av beskattningsmyndigheterna och icke av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Örebro län har anfört: Den i promemorian antydda utvägen att anförtro prövningen av fastighets värde uti de i 5 § 2 mom. angivna fallen åt beskattningsmyndigheterna hade ej fullföljts, närmast därför att en sådan anordning befarats medföra tidsutdräkt och kostnader, vilka ansetts icke böra läggas å ägaren. Länsstyrelsen ifrågasatte, om icke övervägande skäl ändock talade för en sådan ordning. Det gällde här åsättande av ett för skatteändamål användbart värde, vilket hittills i allmänhet ansetts icke böra överlätas åt administrativ myndighet. Det måste vidare antagas, att den taxeringsmyndighet, som åsatt det värde, vilket skulle ändras, ägde de bästa förutsättningar att bedöma den nedgång av värdet, som av angivna skäl ågått en fastighet, så mycket mera som denna myndighet vore väl förtrogen med förhållandena i orten i allmänhet och den fastighet det gällde i synnerhet. Även om erfarenhet i frågor om värdering av fastighet vore till finnandes inom länsstyrelsen, kunde det icke undvikas, att besiktning å stället i de flesta fall måste ske. Kostnaden härför skulle enligt förslaget bestridas av sökanden. Det vore att förmoda att kostnaden för sådan besiktning, för vilken väl i allmänhet måste anlitas sakkunnig person, måhända icke bosatt å platsen, skulle visa sig överstiga den kostnad, som skulle uppstå, om uppdraget anförtroddes taxeringsnämnd i ungefärligen samma ordning, som gällde enligt förordningen den 14 juni 1933 om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet. De förrättningar, som ditills inom länet verkställts enligt denna förordning, hade var för sig dragit en kostnad icke överstigande 15 kronor. Någon fara för obehörig tidsutdräkt genom omprövningens överlåtande till taxeringsmyndigheterna syntes ej föreligga, då genom 9 § möjlighet beretts till nödigt anstånd för uppvisande av beslut rörande nedsatt värde. Länsstyrelsen hölle före, att frågan om hänskjutande av den föreslagna prövningen till ena eller andra myndigheten borde göras till föremål för förnyat övervägande.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, som förorddat, att frågor om avvikelser från taxeringsvärdet skulle avgöras av domstolen, har till stöd för denna uppfattning anfört huvudsakligen följande:

Visserligen torde länsstyrelsen på grund av bland annat den befattning, landskamreraren hade att taga med taxeringsfrågor, få anses äga sakkunskap på detta område. Emellertid komme väl värderingen i de allra flesta fall att grunda sig på utredning, som kunde åstadkommas genom vederbörande taxeringsnämndsordförande eller andra tillförlitliga och om förhållandena underkunniga personer. Sådan utredning syntes länsstyrelsen också utan svårighet kunna införskaffas genom domstol, som måhända uttryckligen borde tillerkännas befogenhet att infordra yttran- de från taxeringsnämndsordförande. Det enligt förslaget länsstyrelsen

åliggande arbete skulle i så fall komma att fördelas på åtskilliga händer och till följd härav med all sannolikhet bliva föga betungande för vederbörande. Anmärkas kunde för övrigt, att jämväl enligt förslaget en viss prövningsrätt förbehållits domstolarna, i det att desamma skulle äga att vidtaga ändringar *uppåt* i de av länsstyrelsen åsatta värdena.

Mot de sålunda återgivna uttalandena kan ställas följande yttrande av *länsstyrelsen i Södermanlands län*.

Länsstyrelsen anslöte sig till den meningen, att nästföregående års taxeringsvärde regelmässigt bör vara normerande för skattebeloppets bestämmande, och att lägre värde ej bör få tillämpas med mindre någon tilldragelse skett efter den tidpunkt, vilken taxeringsvärdet avser. Även därutinnan, att den särskilda värdering, som sålunda kunde komma i fråga, borde uppdragas åt Kungl. Maj:ts befallningshavande, delade länsstyrelsen förslagsställarens mening. Visserligen skulle härav följa ökning av länsstyrelsens arbetsbörda, men å andra sidan måste det för fastighetstaxeringen vara av värde, att då en avvikelse från gällande taxeringsvärde, inverkan på kronans rätt, ifrågasattes, densamma icke finge genomföras annat än under medverkan av landskamreraren, som på grund av sin befattning med taxeringsverket i länet finge antagas äga såväl kunskap och erfarenhet i ämnet som ock särskilt intresse för utfallet av värderingen.

Vissa detaljerinringar hava framställts uti några av de avgivna uttalandena.

Svea hovrätt anför, att det knappast vore lämpligt att medgiva omprövning av taxeringsvärdet uti de i 5 § 2 mom. angivna fall, huru ringa än nedgången i fastighetsvärdet vore. Det borde i författningstexten utmärkas, att nedgången skulle vara av mera avsevärd beskaffenhet. Liknande synpunkter framhållas av länsstyrelserna i Södermanlands och Kristianstads län. Sistnämnda länsstyrelse förordar, att nedgången skall befinnas hava uppgått till minst 10 procent.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att prövningen för det fall, att nedgången i värdet beror på nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, bör uppdragas åt Kungl. Maj:t.

Göta hovrätt uttalar, att vid omprövning av fastighets värde enligt 5 § 2 mom. hänsyn bör tagas endast till sådan nedgång, som föranletts av den inträffade händelsen, men icke till möjligen inträdd ändring av det ekonomiska läget. Samma erinran göres av länsstyrelsen i Jönköpings län. Frågan har därjämte berörts i kammarrättens här förut återgivna uttalande.

Länsstyrelsen i Jämtlands län finner liksom överståthållarämbetet, att domstolen bör vara bunden av det efter särskild omprövning åsatta värdet.

Länsstyrelserna i Södermanlands och Jönköpings län påpeka behovet av åtgärder för att i de fall, då fastighets värde ökat på grund av nybyggnad eller annan omständighet, som inträffat efter den tidpunkt, näst

föregående årets taxeringsvärde avsett, egendomen verkligen upptages till det sålunda vid dödstillfället förefintliga högre värdet.

Slutligen framhålla Svea hovrätt och länsstyrelsen i Kronobergs län sambandet mellan de i arvsskatteförordningen och i stämpelförordningen förekommande bestämmelserna för värdering av fast egendom och förordna, att jämväl stämpelförordningens stadganden i det förevarande ämnet ändras i anslutning till den ändring, som kan bliva vidtagen i arvsskatteförordningen.

I likhet med de hörda myndigheterna finner jag det vara riktigt, att i det fall, då värdet å fast egendom vid arvfallet eller annan för skattskyldighetens inträdande avgörande tidpunkt på grund av inträffad särskild omständighet är lägre än vid den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett, hänsyn till denna värdenedgång kan tagas vid arvs- eller gåvoskattens bestämmande. Det i promemorian framställda förslaget att åt Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där egendomen är belägen, inrymma befogenhet att på ansökan pröva egendomens värde har vunnit gillande av det övervägande flertalet hörda myndigheter. Även jag finner förslaget i allt väsentligt vara ägnat att läggas till grund för lagstiftning. De skäl mot prövningens anförtroende åt beskattningsmyndigheterna, som anförts i promemorian och ytterligare utvecklats av bland andra länsstyrelsen i Södermanlands län, synas mig vara övertygande. Särskilt vill jag betona, att då här är fråga om viss eftergift i statens beskattningsrätt prövningen med större fog bör uppdragas åt administrativ myndighet än åt beskattningsmyndighet. Några vägande invändningar mot länsstyrelsernas kompetens att bedöma värderingsfrågan synas icke heller vara anförda av de myndigheter, som förordat prövningens överlämnande åt beskattningsnämnderna. De i förslaget angivna förutsättningarna för dylik omprövning föranleda ej erinran från min sida. Länsstyrelsens i Jönköpings län förslag om överlämnande åt Kungl. Maj:t att bestämma värdet å fastighet, som använts i rörelse, i det fall att nedgången i fastighetens värde berott på nedläggning eller väsentlig förändring av rörelsen, kan jag ej biträda. Att länsstyrelsen skulle hava svårare att i dylikt fall bedöma värdet än Kungl. Maj:t kan ej antagas. Likaså finner jag rätt till talan hos överinstans mot länsstyrelsens beslut icke böra vara tillåten.

Det synes mig uppenbart att icke varje nedgång i värdet, huru ringa den än är, bör få leda till åsättande av särskilt värde för ifrågavarande ändamål. Dock torde det icke vara behöfligt att i författningstexten låta denna uppfattning komma till uttryck. Utan att nedgången är av viss omfattning läser icke vara möjligt att konstatera förhandenvaron av ett lägre värde. Om, såsom blivit ifrågasatt, det skulle uttryckligen krävas, att nedgången vore avsevärd, läser stadgandet icke erhålla nödig bestämdhet, då olika meningar kunna råda om vad som vore att anse såsom en av-

*Departements-
chefen.*

sevärd nedgång. Därest åter föreskrift skulle lämnas om att nedgången skulle hava uppgått till minst viss kvotdel av taxeringsvärdet kan befaras, att länsstyrelsens prövningsrätt bleve kringskuren i större utsträckning än som vore önskvärt. Jag finner mig därför ej böra förorda införande av stadgande i dylik riktning.

De påpekanden, som gjorts därom att vid länsstyrelsens prövning hänsyn bör tagas endast till sådana händelser, som inträffat å den ifrågasvarande egendomen, men ej till ändring i det ekonomiska läget, finner jag befogade. Förslaget har underkastats en härav betingad omformulering. Värdesättningen bör i enlighet härmed ske på grundval av de beträffande fastigheten i och för sig föreliggande omständigheterna men samma allmänna prisläge bör vara avgörande som för fastighetstaxeringen i allmänhet. Härutinnan instämmer förslaget med stadgandena i 12 § 2 mom. sista stycket kommunalskattelagen. Tillika har en redaktionell ändring vidtagits till förebyggande av tvekan om vilken ordförande i beskattningsnämnd skall avgiva yttrande över ansökan i dylik fråga.

Jag finner ej lämpligt föreslå, att ett av länsstyrelsen i förevarande ordning uppskattat värde skall vara bindande för domstolen så att högre värde ej må tillämpas av denna. Det torde kunna antagas, att domstolen utan sådan föreskrift i regel känner sig bunden av ett dylikt värde, och för det stora flertalet fall är således en föreskrift av antydd art obehöflig, men fall kunna tänkas inträffa, då vederbörande rättsägare, trots att särskilt värde åsatts, själva värdera fastigheten högre, t. ex. vid arvsifte, som avses i 16 § arvsskatteförordningen. För dylika och andra fall, då domstolen finner anledning att beräkna egendomens värde högre än det av länsstyrelsen åsatta, bör hinder ej möta härför.

Väl kan det anses följdriktigt att tillsyn övas därå, att fast egendom vid stämpelbeläggningen upptages till högre värde än taxeringsvärdet, då ett sådant högre värde vid arvfallet eller annan för skattskyldighetens inträdande avgörande tidpunkt förefinnes. Men frågan om huru sådan tillsyn lämpligen må kunna anordnas synes icke vara lättlost. Erinras må, att enligt ett av högsta domstolen meddelat utslag (H. 1928:576) allmän åklagare ansetts icke äga föra talan om förment undervärdering av arvfallen egendom. Att, såsom av advokattfiskalsämbetet vid hovrätten över Skåne och Blekinge ifrågasatts uti ett för mig tillgängligt, till nämnda hovrätt ingivet utlåtande, införa stadgande i arvsskatteförordningen om befogenhet för allmän åklagare vid underrätt och advokattfiskal i hovrätt att yrka höjning av i bouppteckning upptaget värde är jag icke beredd att utan ytterligare utredning tillstyrka, synnerligast som en dylik befogenhet skulle kunna leda till att domstolens handläggning av arvsskattefrågor avsevärt kompliceras. Denna fråga torde böra få anstå till senare övervägande i samband med andra frågor om ändringar i arvsskatteförordningen, vilka icke ansetts böra i förevarande sammanhang upptagas till behandling.

Det i vissa yttranden gjorda påpekan det, att i stämpelförordningen förekommande stadgande om taxeringsvärdet såsom avgörande för stämpelbeläggningen av vissa avhandlingar om fast egendom borde underkastas motsvarande ändring som den nu förevarande, finner jag visserligen icke sakna visst fog. Men då beträffande stämpelförordningen olägenheter av gällande stadgande i denna punkt icke framträtt med samma styrka som i fråga om arvsskatteförordningen och icke heller hava större ekonomisk räckvidd, samt det dessutom synes innefatta viss fördel att för stämpelförordningens vidkommande behålla det mera summariska förfarandet, finner jag ej skäl tillstyrka motsvarande ändring i sistnämnda förordning.

Befogenhet för Kungl. Maj:t att i visst fall medgiva avvikelse från fastighets taxeringsvärde.

Jag övergår nu till den i det föregående uppskjutna frågan om hänsynstagande i vissa fall till inträdd konjunkturändring å fastighetsmarknaden.

I promemorian har, såsom redan erinrats, uttalats, att obegränsad rätt att påkalla omprövning av taxeringsvärdet å fast egendom på grund av förändringar i fastighetens värde till följd av allmän ändring i det ekonomiska läget icke kunde förordas. Ansåges dock möjlighet till sådan omprövning icke böra helt uteslutas, torde, framhålles det, bliva nödvändigt att begränsa förutsättningarna till de fall, där frågan vore av större ekonomisk betydelse för den skattskyldige. Tillika borde avgörandet hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Härför talade icke endast den omständigheten att dylika frågor krävde en diskretionär prövning, som knappast borde anförtros annan myndighet än Kungl. Maj:t, utan än mera angelägenheten av en enhetlig praxis, som lättast vunnes genom prövningens anförtroende åt en och samma myndighet för hela riket. I enlighet härmed hade utarbetats förslaget att, där fast egendom efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsåge, väsentligt nedgått i värde på grund av allmän och varaktig förändring i det ekonomiska läget samt det prövades på grund härav möta avsevärd svårighet att utgöra arvsskatt i förhållande till nämnda värde, det finge ankomma på Konungen, där skatten beräknad efter sagda värde skulle uppgå till minst tretusen kronor och tillräcklig lättnad funnes icke kunna beredas genom anstånd med skattens erläggande enligt vad i 47 § förordningen om arvsskatt och skatt för gåva stadgas, att på ansökan medgiva, att till grund för skattens beräkning skulle läggas ett lägre värde än det, vartill den fasta egendomen eljest skulle uppskattas. Genom stadgande att arvsskatten normalt skolat uppgå till minst tretusen kronor åsyftades att endast fall, då frågan hade större ekonomisk innebörd, skulle hänskjutas till Kungl. Maj:t, utan att dock möjligheterna till dylik lindring gjorts så snäva, att anordningen icke skulle motsvara sitt syfte

att innebära ett skydd mot obillig beskattning vid försämrade konjunkturen. Rörande förslaget, som infogats såsom 3 mom. i 5 § arvsskatteförordningen, hänvisas till promemorian.

Berörda förslag har mött delade meningar hos de hörda myndigheterna. Det har tillstyrkts oförändrat eller med vissa jämkningar av hovrätten över Skåne och Blekinge samt sjuutton länsstyrelser. Svea hovrätt, kammarrätten och länsstyrelsen i Jönköpings län hava ansett sig ej böra avstyrka förslaget. Betänkligheter mot detsamma hava anmälts av Göta hovrätt, överståthållarämbetet och fem länsstyrelser. Avstyrkande yttranden föreligga från statskontoret och länsstyrelsen i Uppsala län.

Statskontoret anför:

»Starka betänkligheter möta mot förslaget, att Kungl. Maj:t skulle kunna vid inträffande allmän konjunkturförsämring medgiva, att ett lägre värde än det på regelmässigt sätt beräknade finge läggas till grund för arvsbeskattningen. Promemorieförfattaren har själv uttalat farhågor för att antalet fall, då omprövning av denna art skulle ske, bleve större än som kunde bemästras. Till undvikande härav föreslås i promemorian, att dylik omprövning skulle få äga rum endast i sådana fall, då arvs-skattebeloppet, beräknat efter taxeringsvärdet, skulle uppgå till minst 3,000 kronor. Statskontoret kan icke anse denna lösning med rättvisa och billighet överensstämmande, då det synes ämbetsverket själfvallet, att sådana dödsbon, i vilka fastigheter till mindre värde ingå, hava lika befogade anspråk på skattelindring som de dödsbon, vilka enligt förslaget skulle kunna komma i åtnjutande av ifrågavarande förmån. Då härtill kommer, att även med den föreslagna begränsningen en betungande arbetsbörda sannolikt skulle bliva följden för vederbörande departement och förberedande myndigheter, finner statskontoret ett genomförande av förslaget i denna del knappast tillrådligt.»

Länsstyrelsen i Uppsala län yttrar följande:

»I fråga om avvikelse från taxeringsvärdet på grund av konjunkturförsämring må först anmärkas att vid tillkomsten av den riksdagsskrivelse, som föranlett den remitterade utredningen, sannolikt just konjunkturförsämringarna varit föremål för uppmärksamhet. Den verkställda utredningen synes dock giva vid handen, att den lättnad i beskattningen, som till äventyrs kan hava åsyftats för nämnda fall, icke utan betydande olägenhet kan genomföras med bibehållandet i övrigt av nuvarande system för arvsbeskattning. Då den sakkunnige uttalar farhågor angående den rubbning av förtroendet till taxeringsvärdenas riktighet, som en dylik speciell värdesättning för arvsskatten skulle medföra, förtjäna dessa farhågor att kraftigt understrykas. Men de anvisade utvägarna att minska olägenheterna synas icke tillfredsställande. Vill man, såsom förslaget innehåller, begränsa tillämpningen av värdeminskningen till sådana fall, då den normala skatten skulle uppgå till visst högre belopp, är detta säkerligen nödvändigt ur administrativ synpunkt. Å andra sidan kan det dock invändas häremot, att, om avvikelse från taxeringen skall få ske vid de dyrbarare fastigheterna, lär det vara ägnat att minska tilltron till taxeringen. Det kan också anses stötande för rättskänslan att möjligheten till skattelättnad förbehålles allenast åt de fall där arvet eller gåvan uppgår till högre värde.

Att låta Kungl. Maj:t medgiva lindring av beskattningen på grund av ett inträffat konjunkturläge för därav berörda fastigheter synes också vara förenat med betänkligheter av helt annan styrka än då en motsvarande anordning införts i gällande förordning beträffande fideikommissrätt till fast egendom. I sistnämnda fall kan anordningen rimligen försvaras därmed att det gäller att mot varandra väga ett statens beskattningsintresse å ena sidan samt å andra sidan kulturella och sociala intressen. Den här föreslagna anordningen däremot synes innebära ett frångående i avsevärd omfattning av de eljest stadgade beskattningsgrunderna. Det torde ej heller kunna anses lämpligt att det av Kungl. Maj:t medgivna lägre värdet vid skattens slutliga bestämmande genom domstolen skulle kunna frångås, vilket dock torde vara förslaget innebär.

På grund av de sålunda antydda invändningarna har Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande haft under övervägande, att förslaget värdesättning genom Kungl. Maj:t skulle ersättas genom en värdering av beskattningsmän, exempelvis prövningsnämnd, på arv- eller gåvotagarens bekostnad. Även en sådan anordning har dock befunnits förenad med alltför stora olägenheter. Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande tillåter sig därför avstyrka 3 mom. i 5 §.»

Gotha hovrätt ansåge det kunna starkt ifrågasättas, om den föreslagna anordningen kunde vara lämplig, och ville i detta hänseende särskilt framhålla att, om en rätt till nedsättning på denna grund infördes, det torde vara nödvändigt att väsentligt utvidga principens tillämplighetsområde, men att man i sådant fall komme att stå inför ganska stora praktiska svårigheter. — Om emellertid möjlighet till nedsättning på denna infördes, borde likväl i författningstexten utmärkas, att det värde, efter vilket arvsskatten skulle utgöras, icke finge understiga egendomens verkliga värde. Den uppställda förutsättningen av en skatt å minst 3.000 kronor för att nedsättning i denna ordning skulle äga rum skulle icke verka rättvist, särskilt i fråga om jordbruksfastigheter. En sänkning av gränsen syntes ofrånkomlig. Det framginge ej heller med tydlighet, huruvida nämnda belopp 3.000 kronor avsåge den totala arvsskatten, beräknad med utgångspunkt från taxeringsvärdet å den i boet ingående fasta egendomen, eller å denna egendom belöpande delen av arvsskatten eller möjligen det skattebelopp, som skulle ha utgått, om i boet funnits endast den ifrågavarande fastigheten. Hovrätten anmärkte jämväl, att ansökan om åsättande av dylikt värde borde i likhet med vad som i 9 § vore föreslaget med avseende å ansökan enligt 5 § 2 mom. ingivas inom viss tid. Slutligen syntes bärande skäl saknas för att medgiva ett nedsättningsförfarande på denna grund vid gåva.

Länsstyrelsen i Södermanlands län ställde sig synnerligen tveksam till lämpligheten av att medgiva omprövning av taxeringsvärde å fast egendom på grund av ändrade konjunkturer. I varje fall syntes för lagstiftning i denna punkt kunna avvaktas den mera genomgripande omläggning av arvsbeskattningen, som på andra ställen i promemorian omtalades som sannolikt förestående.

Länsstyrelsen i Östergötlands län yttrar:

»I fråga om den föreslagna rätten till omprövning av taxeringsvärdet å fast egendom enbart på grund av ändrade konjunkturer är länsstyrelsen icke övertygad om lämpligheten av att införa en sådan. Det torde

nämligen möta stora svårigheter att utfinna enhetliga grunder, ägnade att lämna rättvisa resultat vid fastställandet av de värden, efter vilka arvsskatten borde beräknas. Därest emellertid bestämmelser i förevarande ämne med nödvändighet anses påkallade, torde intet vara att erinra mot dem, som i sådant avseende i promemorian föreslagits.»

Länsstyrelsen i Örebro län har — efter anförande att det kunde starkt ifrågasättas, om införande av möjlighet till jämkning i taxeringsvärde på grund av ändrade konjunkturer vore tillrådligt eller ens av behovet påkallat — framhållit följande:

»Skulle möjlighet till omprövning anses icke böra helt uteslutas, torde förslaget härom innebära en i stort sett godtagbar lösning. Länsstyrelsen vill emellertid härutinnan framhålla vikten av, att bestämmelserna om rätt till dylik omprövning så utformas, att därav framgår, att denna rätt kan ifrågakomma allenast i fall, då det kan klart styrkas, att arvsskattens beräkning efter taxeringsvärdet skulle leda till uppenbara och till sina ekonomiska verkningar oskäligt betungande missförhållanden.

Såsom ett villkor för omprövningsrätt har föreslagits, att svårighet på grund av det ekonomiska läget prövas möta att utgöra arvsskatt i förhållande till taxeringsvärdet. Enligt länsstyrelsens mening föreliggande skäl att ifrågasätta, om detta till svårbedömliga och subjektiva omständigheter hänsyntagande villkor bör bibehållas.»

I några av de yttranden, vari förslaget om rätt för Kungl. Maj:t att vid försämrade konjunkturer i särskilda fall medgiva stämpelbeläggning efter ett lägre värde å fast egendom än taxeringsvärdet tillstyrkes, har framhållits, att även om avgörande hinder mötte för att medgiva oinskränkt rätt att erhålla omprövning av värdet, när detta nedgått till följd av ändring i det ekonomiska läget, det dock vore önskvärt, att vid ömmande fall lindring i arvsskatten av dylik anledning kunde medgivas. Så anför exempelvis *länsstyrelsen i Stockholms län*, att den föreslagna möjligheten att hos Kungl. Maj:t erhålla extraordinär nedsättning av fastighets värde torde bliva ett värdefullt medel att tillgodose billighetens och rättvisans krav i ömmande fall. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser prövningen om och i vad mån värdet å en fastighet nedgått på grund av försämrade konjunkturer vara en delikat sak, som måste bli i mer eller mindre grad beroende på vederbörande myndighets subjektiva uppfattning. Prövningen borde därför läggas i Kungl. Maj:ts hand.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har uttalat, att i de fall, då annat värde än fastighetstaxeringsvärdet ansåges böra ligga till grund för utgörande av arvsskatt för att tillgodose skattskyldigs intresse att vinna skattelindring, borde dock tillses, att fastighetens värde komme att motsvara allmänna marknadsvärdet. Ett påpekande härav vore påkallat av den omständigheten, att vid taxering av skogsmark och växande skog marknadsvärdet icke vore normgivande.

Mot avfattningen av förslaget i denna del hava några erinringar framförts.

Svea hovrätt finner innebörden av den förutsättning, som angives med orden »och prövas på grund härav» (d. v. s. nedgång av fastighets värde på grund av allmän och varaktig förändring i det ekonomiska läget) »avsevärd svårighet möta att utgöra arvsskatt i förhållande till nämnda värde», icke vara fullt klar, men antager meningen vara, att de uppkommande svårigheterna skola bedömas, icke enbart efter det skattebelopp i och för sig, som vore i fråga, utan med hänsyn tagen till alla omständigheter, som inverkade på den skattskyldiges förmåga att erlægga skatten. Därest stadgandet skulle uppfattas på detta sätt, syntes denna förutsättning för rätten att medgiva ett lägre värde å fastighet att läggas till grund för arvsbeskattningen icke vara av så fast och konkret beskaffenhet, att erforderlig trygghet kunde vinnas för en jämn och objektiv tillämpning av bestämmelserna i fråga. Då övriga i 5 § 3 mom. angivna förutsättningar syntes tillräckligt snävt begränsa rätten att medgiva det lägre värdet, ansåge hovrätten den här särskilt avhandlade förutsättningen kunna utelämnas.

Kammarrätten, som framfört liknande synpunkter som *Svea hovrätt* i fråga om den nyss behandlade förutsättningen, har även påpekat, att svårigheterna att erlægga arvsskatt kunde vara olika för olika delägare i boet. Därjämte har *kammarrätten* ansett bestämningen »varaktig» böra utgå vid angivandet av det ekonomiska lägets förändring.

Förutom *Göta hovrätt* hava även *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *kammarrätten* och *några länsstyrelser* ansett författningstexten ej klar i fråga om huru stor del av arvsmassan det angivna skattebeloppet skall avse. Det kunde tänkas, att beloppet utmärkte den totala arvsskatt, som skulle utgå, om den fasta egendomen upptoges till taxeringsvärdet, eller blott den arvsskatt, som belöpte på arvslott, i vilken den fasta egendomen inginge, eller den del av arvsskatten, som belöpte enbart å den fasta egendomen, eller möjligen det skattebelopp, som skulle hava utgått, om i boet endast funnits den ifrågavarande fastigheten, eller ock slutligen den del av skattebeloppet, som belöpte på den fasta egendomen efter avdrag för vid egendomen häftande gäld.

Kammarrätten har vidare framhållit, att anstånd med skattens erläggande enligt 47 § arvsskatteförordningen icke avsåge att skapa en lättnad i själva skattetungan utan endast utgjorde en lindring i sättet för skattens erläggande. Det i 5 § 3 mom. på dylikt anstånd syftande villkoret borde icke kvarstå. Därjämte påpekades, att i 9 § borde meddelas särskilda bestämmelser, avseende det fall att hos Konungen gjorts ansökan jämlikt 5 § 3 mom. arvsskatteförordningen.

Jag har förut uttalat den meningen, att oinskränkt rätt att påkalla jämkning av det värde, vartill fast egendom regelmässigt skall upptagas vid stämpelbeläggning av bouppteckning eller deklaration jämlikt förordningen om arvsskatt och skatt för gåva, icke bör medgivas av den an-

Departements-
chefen.

ledning att egendomens värde nedgått på grund av ändrade konjunkturner. Det synes mig dock icke kunna förnekas, att fall kunna inträffa, då uttagande av arvsskatt i förhållande till ett efter rådande prisläge alltför högt taxeringsvärde skulle innebära ett uppenbart betungande missförhållande. Öppnande av möjlighet till lindring i sådana särskilt ömmande fall bör därför icke avvisas, under förutsättning att rätten att påkalla sådan lindring kan omgärdas med nödiga begränsningar, betingade av nödvändigheten att förhindra masstillströmning av ansökningar om lindring på dylik grund, samt att prövningen anförtros åt myndighet med kompetens att väga den enskildes behov av lindring i skattetungan mot det allmännas intressen. Det i promemorian framställda förslaget, enligt vilket rätt att påkalla sådan lindring medgives endast i särskilda, ekonomiskt mera betydelsefulla fall samt prövningen lägges i Kungl. Maj:ts hand, synes mig i huvudsak lämpligt avvägt ur angivna synpunkter. De framställda erinringarna mot avfattningen hava föranlett en omarbetning av författningstexten. Det för stadgandets tillämpning föreslagna villkoret om att nödig lättnad vid skattebetalningen finnes icke kunna beredas genom anstånd enligt 47 § anser jag mig icke böra upptaga, då de missförhållanden som anses böra avhjälpas genom den ifrågasatta lindringen icke hänföra sig till likviditetssvårigheter utan bero på att skatten anses oskäligt hög i förhållande till den arvfallna egendomens verkliga värde. Därjämte har det i promemorian upptagna villkoret om att utgörande av skatt i förhållande till taxeringsvärdet skall befinnas möta svårighet erhållit en redaktionell avfattning, som klarare uttrycker villkorets innebörd, att utgörande av skatt efter dylik beräkningsgrund skall befinnas oskäligt betungande. Uttrycket »varaktigt» i fråga om konjunkturförändringen finner jag obehövt. Huruvida rätten till lindring skall sättas i förhållande till den sammanlagda arvsskattens storlek eller till storleken av taxeringsvärdet eller till äventyrs göras beroende av någon på annat sätt bestämd gräns kan giva anledning till tveksamhet. För egen del ansluter jag mig till det i detta avseende i promemorian framställda förslaget, som i det långt övervägande flertalet yttranden icke blivit föremål för erinran. Någon tvekan om att beloppet tretusen kronor avser det totala skattebeloppet anser jag icke kunna förefinnas. Härutinnan åsyftas kongruens med det likartade stadgandet i 47 § 1 mom. A. Att begränsa rätten till lindring att avse endast arvsskatt men ej skatt för gåva finner jag icke befogat. Några regler för Kungl. Maj:ts prövning anser jag icke vara erforderliga i förevarande fall. Icke heller för det i 7 § avsedda snarlika fallet äro dylika regler angivna.

I enlighet med vad sålunda anförts förordar jag, att 5 § 3 mom. avfattas sålunda: Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, väsentligen nedgått i värde på grund av allmän förändring i det ekonomiska läget och uppgår skatten enligt denna förordning, därest egendomen upptages till nämnda taxeringsvärde, till

minst tretusen kronor, må Konungen, där det finnes uppenbart, att utgörande av skatt efter dylik beräkningsgrund skulle verka oskäligt betungande, på ansökan medgiva, att till grund för skattens beräkning lägges ett lägre värde än det, vartill den fasta egendomen eljest skall uppskattas.

Förfaringssättet torde väsentligen komma att överensstämma med det, som användes vid prövning av framställningar enligt 2 eller 7 § eller 47 § 1 mom. B sista punkten arvsskatteförordningen. Föreskrift om tid för ingivande av ansökan och för uppvisande av Kungl. Maj:ts beslut torde i nu förevarande fall vara lika litet behöfelig som i de förut nämnda. Skulle Kungl. Maj:ts beslut ej föreligga, då arvsskatten skall erläggas, lärers möjlighet stå öppen att genom sökande av restitution få skattebeloppet jämkat enligt Kungl. Maj:ts beslut. Rätt för den myndighet, som ombesörjer skattens uppbärande, att avvika från ett av Kungl. Maj:t meddelat beslut på ansökan, varom nu är fråga, bör icke finnas och framgår ej heller av förslaget.

I 9 § har jag låtit vidtaga en redaktionell jämkning, för vilken redogörelse ej torde behöva lämnas.

2. Om arvsbeskattningen vid fall av urarvakonkurs.

Efter erinran att gällande arvsskatteförordning icke upptager några särskilda bestämmelser i fråga om arvsbeskattningen vid fall av urarvakonkurs framhåller den sakkunnige, att frånvaron av dylika bestämmelser icke syntes hava betydelse för annat fall än att bouppteckningen utvisade behållning, men konkurs ändock uppkomme, utan att restitution kunde erhållas på grund av bestämmelserna i 49 § 1 mom. arvsskatteförordningen. Sådan händelse kunde inträffa, därest tillgångarna befara-des icke kunna realiseras till värden, som täckte skulderna. Att lagstiftningen icke tagit hänsyn till sådan möjlighet finge antagas sammanhänga med det förhållandet, att arvsskatten skulle beräknas på grundval av boets ställning enligt bouppteckningen, och att utfallet av boutredningen saknade betydelse för frågan om arvsskattens storlek.

Skulle, i det fall att ett dödsbo, som enligt den registrerade bouppteckningen utvisade behållning, bleve avträtt till konkurs, arvsskatt komma att utgöras allenast i händelse konkursen utvisade överskott, innebure detta ett avsteg från de principer, enligt vilka arvsbeskattningen för närvarande vore ordnad. Det kunde under sådana förhållanden ifrågasättas, huruvida icke frågan om arvsskatts utgörande i händelse av urarvakonkurs lämpligen borde uppskjutas för att upptagas till behandling i sammanhang med frågan om en omläggning av grunderna för arvsbeskattningen, vilken fråga icke torde kunna undanskjutas under någon längre tid. Ett ytterligare skäl härtill vore att genom den nya lagstift-

ningen om boutredning och arvskifte uppkommit frågor, som återverkade på arvsbeskattningen. Härmed åsyftades särskilt det fall att för dödsboets avveckling använts det nya institutet utredning genom förordnad boutredningsman. Detta institut torde nämligen ofta komma till användning i stället för urarvakonkurs i sådana fall, då fara uppkomme för att den avlidnes gäld icke kunde till fullo betalas ur dödsboets tillgångar, ehuru bouppteckningen utvisade behållning. Att under alla förhållanden uppskjuta frågan om utgörande av arvsskatt för dödsbo, som ställts under utredning av boutredningsman, till dess utredningen föreläge avslutad, torde däremot med nuvarande anordning med arvsskattens anknytning till bouppteckningen knappast kunna ske. Legal boutredningsman kunde nämligen anlitas även i solventa dödsbon. På grund härav syntes övervägande skäl tala för att frågan om utgörande av arvsskatt i händelse av urarvakonkurs icke nu bleve förelagd riksdagen.

Emellertid hade uppgjorts ett utkast till bestämmelser i ämnet, varav framginge, att frågan kunde lösas inom ramen för nuvarande förordning.

Detta utkast, som bifogats promemorian, innebär i korthet, att om den i anledning av dödsfallet upprättade bouppteckningen utvisade behållning, men boet det oaktat bleve avträtt till urarvakonkurs, arvsbeskattningen skulle uppskjutas och äga rum först då det eventuellt visade sig, att ett överskott dödsbodelägarna till godo uppkommit i konkursen, samt att endast detta överskott skulle beskattas. Uträkningen av arvsskatten skulle verkställas av den domstol, som registrerat bouppteckningen, och till grund för beräkningen skulle läggas en anmälan av konkursförvaltaren om utfallet av konkursutredningen. Denna anmälan skulle behandlas såsom ett tillägg till bouppteckningen och registreras i bouppteckningsprotokollet. Ett förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden hade i dylikt syfte blivit upprättat, vilket såsom bilaga fogats till promemorian.

Av de hörda myndigheterna hava *Svea hovrätt, statskontoret, kammarrätten, överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Älvsborgs, Örebro, Gävleborgs och Norrbottens län* anslutit sig till den i promemorian uttalade uppfattningen, att frågan om arvsbeskattningen vid fall av urarvakonkurs icke borde för närvarande upptagas till avgörande utan uppskjutas till annat sammanhang.

Göta hovrätt samt *hovrätten över Skåne och Blekinge* hava förordat, att nämnda fråga nu bleve löst, och syntes det utarbetade utkastet i all hudsak kunna läggas till grund för lagstiftning. Mot den i promemorian uttalade åsikten, att, då bouppteckning utvisade behållning, enligt nu gällande lagstiftning vid skattens bestämmande hänsyn icke kunde tagas till urarvakonkurs, som uppkommit på grund av vid bouppteckningstillfället känd gäld, ville *Göta hovrätt* åberopa dels ett uttalande av professorn Gösta Eberstein i hans arbete »Om skatt på arv och gåva», sidan 193 och följande

de, dels ock anföra, att hovrätten i ett nyligen avgjort ansökningsärende, i vilket arvingarna avträtt boet efter den avlidne till konkurs, berättigat förvaltarna i konkursen, som efter anfordran erlagt skatt å bouppteckningen, att återfå skattebeloppet. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* ville ifrågasätta, huruvida icke utöver de i nämnda utkast upptagna bestämmelserna stadganden borde meddelas, enligt vilka möjlighet yppades att för dödsbon, där gäldsförhållandena vore ovissa och svåröverskådliga ehuru ej av beskaffenhet att tvinga till urarvskonkurs före bouppteckningens inregistrering, komma till ett någorlunda säkert bedömande av den verkliga behållningen, innan arvsskatt fastställdes. Särskilt för dödsbon, som häftade för borgensförbindelser, kunde med nuvarande ordning den behållning, som lades till grund för arvsskattens beräkning, bliva i hög grad fiktiv.

Länsstyrelsen i Örebro län, som anslutit sig till uppfattningen, att den förevarande frågan icke i detta sammanhang borde upptagas till avgörande, har tillika ifrågasatt, om det överhuvud vore riktigt, att överskott i konkurs drabbades av arvsskatt. Ett sådant överskott vore i de flesta fall beroende på omständigheter, som inträffat efter dödsfallet. Men till sådana omständigheter borde hänsyn ej få tagas vid arvsskatts beräkning.

Länsstyrelsen i Stockholms län ansåge väl de synpunkter, som varit vägledande vid utarbetande av utkastet till bestämmelser om utgörande av arvsskatt vid fall av urarvskonkurs, värda allt beaktande, men enligt länsstyrelsens mening hade spörsmålet ej blivit fullständigt löst, då hänsyn borde tagas jämväl till solventa dödsbon, vars tillgångar icke tillnärmelsevis kunde realiseras till bouppteckningsvärdet.

Av övriga länsstyrelser hava *länsstyrelserna i Jönköpings* samt *Göteborgs och Bohus län* avstått från att yttra sig i frågan, då denna finge anses falla utom deras verksamhetsområde. *Länsstyrelserna i Östergötlands, Blekinge, Malmöhus, Skaraborgs* och *Värmlands län* hava lämnat de i utkastet upptagna författningsbestämmelserna utan erinran. Övriga tio länsstyrelser hava funnit de i promemorian gjorda uttalandena icke föranleda erinran.

Utan att uttala mig om riktigheten av den av professorn Eberstein och Göta hovrätt omfattade, mot promemorian i visst avseende avvikande meningen rörande frågan, huruvida arvsskatt skall utgöras av dödsbo, som avträtts till konkurs, ehuru den registrerade bouppteckningen utvisar behållning och urarvagörelsen icke berott på efter registreringen yppad gäld, vill jag likväl framhålla, att den i promemorian hävdade uppfattningen synes hava omfattats av riksdagen och att den ej mött gensaga av de två andra hovrätterna. Såsom i promemorian uttalas och i några utlåtanden vitsordas, skulle uttagande av arvsskatt för överskott i konkurs innebära ett avsteg från de grundsatser, varå arvsskatte-

Departement-
chefen.

förordningen är uppbyggd. Och även i andra fall än då urarvskonkurs uppstått kan fog finnas för att hänsyn toges till boutredningens resultat. Jag åberopar härutinnan vad hovrätten över Skåne och Blekinge samt länsstyrelsen i Stockholms län anført. Under sådana förhållanden synes det mig lämpligast att det föreliggande spörsmålet uppskjutes till dess frågan om en mera genomgripande omläggning av grunderna för arvsbeskattningen må komma under övertvägande. Såsom från olika håll vitsordas kan detta spörsmål icke anses vara av den vikt, att det bör utbrytas från nämnda större sammanhang för omedelbar lösning.

Jag förorddar alltså, att frågan icke nu förelägges riksdagen.

3. Om rättande av vissa missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattningen kunna föranleda.

Kringgående av bestämmelserna om beskattning av kvarlåtenskap genom förtida gåvor.

Särskilda utskottet vid 1933 års riksdag har i omförmälda utlåtande nr 23 erinrat om att gällande bestämmelser för gåvobeskattningen givit anledning till vissa missförhållanden. Utskottet yttrade i detta sammanhang följande:

»Utskottet har beaktat, att under de senaste månaderna i betydande utsträckning förekommit gåvor till stora belopp, vilka kunna tänkas minska inkomsten av arvsskatten under en följd av år. I sådant avseende är dock att märka, att dessa gåvor, därest mottagaren är givarens arvinge, under ett par års tid icke komma att inverka på den merskatt, som den nu förordade skattesköpningen kan väntas inbringa. Sådana gåvor skola nämligen i regel medräknas i arvet, om givaren dör inom två år efter det gåvan skett. I dylikt fall skall gåvan sammanläggas med arvslotten och arvsskatt beräknas å hela det sålunda erhållna värdet, därvid emellertid vederbörande tillgodoräknas den redan under innevarande budgetår erlagda gåvoskatten. Avlider givaren först efter det de två åren förflutit, utgår ej arvsskatt för gåvan. Vad angår gåvor av sådan beskaffenhet, att givaren för sin livstid förbehållit sig nyttjanderätt till den bortskänkta egendomen eller rätt till periodisk avkastning av densamma, vill utskottet ifrågasätta, huruvida icke lämpligen sådana åtgärder borde vidtagas, att gåvorna kunna inräknas i mottagarens arvslott även efter de två årens förlopp. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål liksom i övrigt på de missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattningen kunna föranleda.»

I omförmälda utredningspromemoria har en kortfattad redogörelse lämnats för gåvobeskattningens samband med arvsbeskattningen samt om de i 26, 33 och 36 §§ arvsskatteförordningen givna bestämmelserna till förebyggande av att arvs- och gåvobeskattningen kringgås eller obehörigen mildras genom gåvor till i och för sig icke skattepliktiga belopp eller genom upprepade gåvor. Härom hänvisas till promemorian.

De sålunda meddelade bestämmelserna kunde icke anses tillräckligt effektiva. Det vore givet — anföres i promemorian — att den stadgade tidsperioden av två år för sammanräknande av olika gåvor eller gåva och arv vore allt för kort för att effektivt förhindra åtgärder i syfte att undgå skattskyldighet eller minska beskattningens tyngd, och förmögenhetsöverflyttning hade veterligen i många fall ägt rum genom en serie av gåvor med något mer än två års mellanrum.

En annan utväg att nedbringa eller undgå arvs- eller gåvoskatt vore att testamentera eller bortgiva egendom under förbehåll för givaren eller hans make eller annan att under viss tid eller livstiden hava nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av egendomen. I sådan händelse skulle nämligen värdet å den testamenterade eller bortgivna egendomen jämlikt 8 § i förordningen minskas med kapitalvärdet å den förbehållna förmånen. Denna utväg hade, enligt vad som framginge av en inom finansdepartementet verkställd undersökning, anlitats i betydande utsträckning för att undgå den ökning av arvs- och gåvoskatten, som efter beslut av 1933 års riksdag tillkom genom förordningen den 30 juni 1933 (nr 431).

Olika utvägar till förhindrande av dylika transaktioner i syfte att vinna befrielse från eller lindring i beskattning kunde tänkas. En sådan utväg vore att uppskjuta beskattningen av testamente eller gåva med förbehåll av angivna slag, till dess förbehållets giltighetstid gått till ända, och beräkna egendomens värde utan avdrag för förmånens kapitalvärde. Denna utväg innefattade avsteg från den för närvarande tillämpade grundsatsen, att vid dödsfall hela arvsmassan borde såvitt möjligt på en gång göras till föremål för beskattning. Ett sådant avsteg från de grunder, varpå gällande arvsskatteförordning vore byggd, syntes icke, om det över huvud kunde befinnas lämpligt, böra ske förrän i samband med en mera genomgripande omläggning av grunderna för beskattningen av arv och gåva. Då det syntes vara sannolikt, att frågan härom inom nära framtid komme att upptagas till övervägande, hade nämnda utväg ansetts icke lämpligen böra i samband med utredningen underkastas närmare undersökning.

En annan utväg, som tillika toge sikte på gåvor utan dylikt förbehåll, vore att förlänga nämnda tvåårsperiod. Att helt borttaga varje tidsbestämmelse av förevarande slag torde icke kunna sättas i fråga, bland annat med hänsyn till svårigheten att efter en längre tids förlopp åstadkomma utredning om tidigare dylika förfoganden. Det syntes i allmänhet vara tillräckligt, om nämnda tvåårsperiod fördubblades, så att perioden bestämdes till fyra år, åtminstone för flertalet fall. Måhända kunde dock en period av fyra år synas väl kort, då vid beskattning av arvfallen egendom hänsyn skulle tagas till gåva med förbehåll om nyttjanderätt, rätt till avkomst eller annan förmån, åtminstone när förfogandet uppenbarligen åsyftade att bereda arvinge eller testamentstagare lindring i arvs-skatten, såsom då förbehållet träffats till förmån för givaren eller hans

make eller avkomling till givaren. Med avkomling borde härvid likställas adoptivbarn och adoptivbarns avkomling. Förslag hade därför upprättats till ändringar av nämnda tidsbestämmelser, och hade därvid skillnad gjorts mellan å ena sidan, så vitt anginge arvsskatt, gåva med förbehåll om nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av den bortgivna egendomen, tillförsäkrad arvlåtaren eller, om han vore gift, hans make, eller hans avkomling, adoptivbarn eller adoptivbarns avkomling, samt å andra sidan, såväl i fråga om arvsskatt som beträffande skatt för gåva, annan gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) i förordningen vore fri från skatt. För den förra gruppen föresloges en tidsperiod av tio år och för den senare gruppen en tidsperiod av fyra år. I samband härmed hade uppgjorts förslag om utsträckning av den tid, under vilken enligt 41 § deklARATIONER skulle förvaras, till tolv år. I nämnda paragraf stadgade tid av tio år syntes nämligen i vissa fall bliva väl kort.

Med dylika bestämmelser borde det väsentligaste av de inom riksdagen framförda önskemålen i förevarande hänseende få anses vara tillgodosedda.

Vad sålunda blivit föreslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga hörda myndigheter med undantag av *länsstyrelserna i Uppsala och Älvsborgs län*, vilka förklarar sig ej övertygade om behovet av ändringar i förevarande avseenden. Vissa begränsningar eller utvidgningar påyrkas dock av några myndigheter, som i övrigt förordat förslaget.

Svea hovrätt har i princip intet att erinra, men finner önskvärt, att lika tidsbestämmelse stadgas för gåvor med eller utan förbehåll av angiven art. Den föreslagna tioårsperioden förefölle dock för lång på grund av svårigheten att effektivt kontrollera dylika gåvors uppgivande för beskattning.

Angelägenheten av skärpt kontroll framhålles av *Göta hovrätt*.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anför:

»Hovrätten tillstyrker ändringsförslagen, i vad de avse rättande av vissa missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattning kunna föranleda. Men även i fråga härom vill hovrätten ifrågasätta, om man ej för nämnda ändamål borde gå ännu längre än förslaget. Hovrätten åsyftar det fall att givare förbehåller sig själv nyttjanderätten till eller räntan eller avkomsten av gåvan under sin livstid. Enligt 26 § i arvsskatteförordningen skall för arvsskatts bestämmande värdet av gåva, som givits viss tid före arvlåtarens dödsfall, sammanläggas med värdet av arvinges eller testamentstagares arvsandel. Värdet av gåva uppskattas med hänsyn till tiden för dess mottagande och enligt 8 § i förordningen skall därvid ske avdrag för kapitalvärdet av nyttjanderätt etc. till gåvan, varom gjorts förbehåll. Det synes hovrätten böra anses, att även vid nämnda sammanläggning av värde av gåva och värde av arvsandel det förra värdet skall uppskattas med hänsyn ej till tidpunkten för arvlåtarens dödsfall utan för gåvans mottagande. Vid sådant förhållande kommer i det ifrågavarande fallet kapitalvärdet av nyttjanderätten etc. att

undandragas såväl gåvo- som arvsskatt. I varje fall blir detta händelsen om givaren lever längre än två år — eller efter förslaget tio år — efter gåvans fullbordande. Enligt vad hovrätten har sig bekant, har denna utväg till lindring i skatt på senare tid i avsevärd grad utnyttjats på olika sätt exempelvis genom överlämnande av skuldebrev å betydliga belopp i ett fall å ända upp till 1,000,000 kronor såsom gåva med bestämmelse att ränta därå skall börja löpa först vid givarens död. Dylika möjligheter att tillfoga staten skatteförlust till egen vinning böra givetvis, i den mån så kan ske, stävjas, i synnerhet som förlusten kan komma att stiga till mycket avsevärda belopp. En gåva av här angivet slag är visserligen formellt fullbordad exempelvis genom skuldebrevets överlämnande till gåvomottagaren, men i realiteten är det ej så. Den företer avsevärd likhet med gåva, som skall återbäras till skifte vid givarens död. Även kan jämförelse göras med bestämmelserna rörande skatt å försäkringsbelopp, beträffande vilket försäkringstagaren enligt lagen om försäkringsavtal insatt annan såsom förmänstagare. Hovrätten vill nu ifrågasätta, om ej en lösning av denna fråga skulle kunna vinnas genom ett stadgande i 14 § arvsskatteförordningen av innehåll att gåva, vartill givaren förbehållit sig nyttjanderätt, ränta eller avkomst i sin livstid, skall inräknas bland tillgångarna i hans bo. Detta föranleder givetvis erforderlig ändring i 26 § enligt förslaget. Det må vara, att den nu föreslagna utvägen kommer att innebära avsteg i viss mån från principerna för gåvobeskattning, men hovrätten anser, att frågans praktiska vikt mer än väl berättigar därtill.»

Statskontoret förordar med hänsyn till svårigheterna att utöva effektiv kontroll, att tidsbestämmelsen för gåva med förbehåll av nyttjanderätt eller rätt till ränta eller annan förmån för givaren eller hans närskylda sättes till sex år.

Kammarrätten biträder förslaget i vad avser gåva med dylikt förbehåll men förordar behållande av nuvarande tidsperiod två år för övriga gåvor.

Länsstyrelsen i Stockholms län, som tillstyrker förslaget om ökning av tidsperioden beträffande gåvor utan förbehåll till förmån för givaren eller hans närskylda från två till fyra år, framför erinringar mot förslaget att utsträcka tidsperioden för gåvor med förbehåll om nyttjanderätt etc. till tio år. Härom anför länsstyrelsen i huvudsak följande:

Sistnämnda förslag hade motiverats med att sådana gåvor vore ägnade och avsedda att nedbringa eller undgå arvsskatten. Riktigheten av denna uppfattning, som även i stor utsträckning torde ha delats av de skattskyldiga, syntes dock kunna dragas i tvivelsmål. Vissa exempel hade upprättats rörande verkningarna av de nu gällande och de föreslagna stadgandena beträffande gåvor med angivna förbehåll. De gjorda beräkningarna vore approximativa och kunde endast belysa några sidor av det förevarande spørsmålet. Av exemplet torde emellertid framgå, att det i många fall ingalunda ställde sig fördelaktigare för de skattskyldiga att bortgiva gåvor med förbehåll än med oinskränkt äganderätt. Exempelen syntes även utvisa, att den föreslagna tioårsperioden skulle leda till avsevärd ojämnhet i beskattningen. Då gåva med förbehåll om nyttjanderätt förekommit, skulle beskattningen ofta bliva hårdare än i

andra fall. Det förefölle länsstyrelsen nödvändigt, att arvs- och gåvobeskattningsens verkningar bleve föremål för en ingående matematisk undersökning, innan bestämmelser om längre kumulationsperiod för gåvor med nyttjanderättsförbehåll infördes. Det syntes nämligen vara av stor vikt, att den skärpta arvs- och gåvobeskattningen drabbade alla lika och ej framstode såsom godtycklig i sina verkningar. Detta vore givetvis en nödvändig förutsättning för att denna lagstiftning skulle införlivas med det allmänna rättsmedvetandet och vinna en lojal efterlevnad.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har erinrat om att en gåva, given med förbehåll om nyttjanderätt, ränta eller avkomst, för mottagaren betingade ett helt olika värde, därest givaren levde längre eller kortare tid efter gåvotillfället. Vid gåvans sammanläggning med arvsandelen borde därför en omräkning ske med hänsyn till faktiskt föreliggande förhållanden, och gåvoskatten bestämmas med hänsyn därtill. Utsträckning av tidsperioden två år till fyra år för gåvor utan omförmålt förbehåll kunde i vissa fall leda till mindre tilltalande straffskärpning.

Behovet av effektiv kontroll å efterlevnaden av bestämmelserna i 26, 33 och 36 §§ arvsskatteförordningen har betonats jämväl av *länsstyrelsen i Jönköpings län*, som i övrigt icke framställer erinran mot förevarande förslag.

*Departements-
chefen.*

Inom finansdepartementet har, såsom i promemorian omnämnes, verkställts undersökning rörande den omfattning, i vilken gåvor med eller utan förbehåll om nyttjanderätt, ränta eller avkomst, deklarerats under åren 1932 och 1933. Av denna undersökning, vars resultat torde få tillhandahållas vederbörande utskott, har framgått, att gåvor med dylikt förbehåll synnerligast under första kvartalet 1933 förekommit i mycket betydande omfattning. Även ett stort antal gåvor utan dylikt förbehåll har under samma tid deklarerats. Att genom dessa gåvor i stor utsträckning åsyftades att undgå den år 1933 genomförda skärpningen av arvs- och gåvobeskattningen är uppenbart. Det måste framstå såsom angeläget, att vissa mera framträdande missförhållanden på gåvobeskattningsens område, vilka befrämja transaktioner syftande till undandragande av skatt, bliva undanröjda. Till dessa räknar jag de utvägar att genom framtida gåvor minska beskattningen av kvarlåtenskap, som möjliggöras genom nuvarande korta tidsbestämmelse med avseende på sammanläggning av gåvor och arvsandelar.

Då i förslaget skillnad gjorts mellan å ena sidan gåvor med förbehåll om nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån, tillförsäkrad givaren eller honom närskylda, samt å andra sidan andra gåvor, har detta betingats därav, att gåvor med dylikt förbehåll i de allra flesta fall måste anses givna i syfte att minska beskattningen av givarens kvarlåtenskap. För dylika gåvor torde en sammanläggning med arvsandelarna te sig naturlig, och det skulle icke utan fog kunna göras gällande, att samman-

läggning i dylikt fall borde ske utan någon begränsning av tiden. Svårigheterna att effektivt kontrollera, att sammanläggning sker, när avsevärd tid förflutit mellan gåvotillfället och arvfallet, nödvändiggjöra dock viss tidsbegränsning. Den föreslagna tioårsperioden synes mig icke kunna avkortas utan olägenhet för vinnandet av syftet med stadgandet. För andra gåvor anser jag en utsträckning av kumulationstiden över fyra år, åtminstone för närvarande, icke vara behöflig. Att en och samma kumulationstid stadgas för alla slags gåvor finner jag icke nödvändigt.

Vid sammanläggning av arvsandel med gåva, förknippad med förbehåll om nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån för givaren eller annan, skall på grund av 8 § arvsskatteförordningen gåvans värde upptagas till det värde, som återstår efter avdrag för nyttjande- eller avkomst-rättens kapitaliserade värde, men icke till den bortgivna egendomens värde, sedan förbehållet bortfallit. Det kunde visserligen ifrågasättas, om icke ändring i denna metod vore påkallad för att effektivt förhindra arvsbeskattningens kringgående genom gåvor med dylikt förbehåll. Men i sådan händelse borde knappast gåvoskatt uttagas i samband med gåvans fullbordande. En ändring av så genomgripande natur är jag icke beredd att nu tillstyrka, särskilt på grund av farhågor för att dylika gåvor genom bristande uppmärksamhet vid arvsskattens uttagande skulle kunna undgå beskattning. Det må även framhållas, att en dylik ändring, som skulle beröra 12 och 13 §§ arvsskatteförordningen, komme att innebära ett frångående av de principer, varå arvs- och gåvobeskattningen för närvarande är grundad.

Mot de av länsstyrelsen i Stockholms län anförda farhågorna för ojäma verkningar av de ifrågasatta ändringarna får jag framhålla, att varje tidsbestämmelse rörande kumulation av gåvor och arvsandelar måste leda till viss ojämnhet. Däri kan icke ligga något bärande skäl mot de föreslagna ändringarna.

Jag förordar alltså de i promemorian framlagda förslagen till ändrad lydelse av 26, 33 och 36 §§ arvsskatteförordningen. Jag biträder jämväl förslaget till ändring av 41 § samma förordning i vad avser den tid, under vilken deklARATIONER enligt arvsskatteförordningen skola förvaras, vilket förslag icke mött erinran från någon av de hörda myndigheterna.

Vissa ändringar i 14 § arvsskatteförordningen.

I omförmälda promemoria framlägges jämväl förslag till viss ändring av 14 § arvsskatteförordningen. Ändringen avser att förhindra att sådana i 14 § 1) a)—c) angivna tillgångar, vilka icke kunna användas till täckande av den dödes gäld, icke varda till fulla beloppet beskattade därför att vid beräkning av behållning i dödsboet från värdet å dessa tillgångar

med nuvarande avfattning av paragrafen må avräknas brist i boet. Här-
om hänvisas till promemorian.

Förslaget har icke mött annan erinran i de avgivna yttrandena än att
Göta hovrätt ifrågasätter, huruvida icke från värdet av lös fideikommiss-
egendom må tillåtas avdrag för sådan den dödes gäld, för vilken den
nye fideikommissinnehavaren är betalningsskyldig, varjämte *länsstyrel-
sen i Älvsborgs län* anser dylik ändring böra förbindas med stadgande
om rätt till jämkning av arvsskatt för lös fideikommissegendom i enlig-
het med de bestämmelser, som för fast egendom av fideikommissnatur med-
delats i 7 § sista stycket arvsskatteförordningen.

Departements-
chefen.

Jag biträder det i promemorian framställda förslaget till ändring av
14 § arvsskatteförordningen. De av Göta hovrätt och länsstyrelsen i Älvs-
borgs län gjorda ändringsförslagen kan jag icke tillstyrka.

I förevarande sammanhang torde jag få upptaga fråga om ändring av
14 § i annat avseende än det förut behandlade.

Jag har tidigare för Kungl. Maj:t anmält förslag till ändringar i stäm-
pelförordningen, innefattande bland annat införande av stämpelavgift
å vissa bouppteckningar m. m. Dylik stämpelavgift belöpande på be-
hållningen i dödsbo bör, såsom flertalet över förslaget hörda myndigheter
ansett, lika litet som arvsskatt få avdragas från behållningen, då fråga
är om uträkning av arvsskatt. I följd härav föreslår jag införande av
stadgande härom i 14 § arvsskatteförordningen. Den avvikelse härutin-
nan, som föreslogs i den till 1933 års riksdag avlätna propositionen rörande
arvsbeskattningen, var betingad av storleken av det belopp, om vars ut-
tagande då var fråga.

4. Övergångsbestämmelser.

I omförmälda promemoria har föreslagits, att den ifrågasatta förord-
ningen skulle träda i kraft den 1 juli 1934. Beträffande arvsandel efter
någon, som avlidit före förordningens ikraftträdande, och, såvitt angår
gåvoskatt, gåva, för vilken deklaration dessförinnan avgivits, skulle dock
— efter förslaget — äldre bestämmelser äga tillämpning.

Tillika föreslogs att vid tillämpning av 26 §, 33 § e) eller 36 § första
stycket i deras nya lydelse skulle iakttagas:

- a) då fråga vore om arvfallen eller testamenterad egendom,
att hänsyn icke skulle tagas till gåva, som skett före den 1 juli 1932;
- b) då fråga vore om gåva, som skett före förordningens ikraftträdande,
att hänsyn icke skulle tagas till gåva, som skett tidigare än två år före
mottagandet av den gåva, varom fråga vore, och

c) då fråga vore om gåva, som skett efter förordningens ikraftträdande, att hänsyn icke skulle tagas till gåva, som skett före den 1 juli 1932.

Rörande de sålunda föreslagna övergångsbestämmelserna har erinran framställts allenast av kammarrätten samt länsstyrelserna i Stockholms och Västernorrlands län.

Kammarrätten yttrar:

»I överensstämmelse med vad som stadgades dels år 1911 vid införandet av föreskrift att vid stämpelavgifts beräkning vid inregistrering av bouppteckning hänsyn skulle tagas till vissa tidigare gåvor dels ock år 1914 vid meddelande i gällande arvsskatteförordning av bestämmelser om en utökad beskattning av gåva torde övergångsbestämmelserna böra givas sådan avfattning, att det nya innehållet i 26 §, 33 § c) och 36 § första stycket icke kommer att retroaktivt tillämpas i avseende å tiden före den dag, då detsamma genom propositions framläggande för riksdagen blivit för allmänheten bekant.»

De av länsstyrelserna i nämnda län framställda erinringarna äro i huvudsak av samma innebörd som den av kammarrätten framställda.

Jag förordar, att 14 § i dess föreslagna nya lydelse skall träda i kraft den 1 maj 1934, från och med vilken dag de omförmälda ändringarna i stämpelförordningen äro avsedda att tillämpas. I övrigt torde vara lämpligt att förordningen träder i kraft den 1 juli 1934.

*Departements-
chefen.*

Kammarrättens och nämnda två länsstyrelserns ändringsförslag kan jag icke biträda. Vid beskattning av kvarlåtenskap efter person, som avlidit efter förordningens ikraftträdande, eller gåva, för vilken deklaration avges efter ikraftträdandet, kan det icke anses principiellt oriktigt att taga hänsyn till den ökning av skattekraften, som anses förefinnas på grund av att egendom tidigare erhållits av den avlidne eller givaren av gåvan. Vid dylikt hänsynstagande till tidigare gåva bör dock icke komma i fråga att medräkna gåva, som skett för så länge sedan, att vid tiden för den nya lagstiftningens ikraftträdande den äldre lagstiftningens bestämmelser om hänsynstagande till tidigare gåva vid skattens bestämmande icke kunnat tillämpas å gåvan. De i promemorian med avseende å 26 §, 33 § c) och 36 § första stycket i förordningen föreslagna övergångsbestämmelserna äro avfattade i enlighet med detta betraktelsesätt.

Jag förordar alltså, att övergångsbestämmelserna med viss redaktionell ändring avfattas enligt vad som i promemorian blivit föreslaget.

Föredragande departementschefen uppläser härefter inom finansdepartementet utarbetat förslag till *förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva,*

samt hemställer, att detta förslag måtte i proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Kungl. Maj:ts proposition nr 252.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

John O. Karlsson.

Bilaga.**P. M.****angående ändringar i gällande bestämmelser om beskattning av arv och gåva.**

I skrivelse nr 375 har 1933 års riksdag i enlighet med hemställan av särskilda utskottet i utlåtande nr 23 anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om en allsidig utredning rörande *dels* frågan om beredande av möjlighet till särskild uppskattning av det värde, vartill fast egendom skall för beräkning av arvsskatt upptagas, *dels ock* frågan angående arvsbeskattningen vid fall av urarvskonkurs samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, till vilka utredningen kan giva anledning. I nämnda utlåtande har utskottet berört jämväl gåvobeskattningen. Efter erinran om att gåva, som en arvlätare lämnat en arvinge inom två år före sin död, skall medräknas vid bestämmande av arvsskatten å arvingens arvslott efter arvlätaren, men att gåva, som lämnats tidigare än två år före dödsfallet icke skall på dylikt sätt medräknas, har utskottet ifrågasatt, huruvida icke i det fall, att givaren för sin livstid förbehållit sig nyttjanderätt till den bortskänkta egendomen eller rätt till periodisk avkastning av densamma, lämpligen sådana åtgärder borde vidtagas, att gåvorna kunde inräknas i mottagarens arvslott även efter de två årens förlopp. Utskottet förutsatte emellertid, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål liksom i övrigt på de missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattningen kunde föranleda; och någon hemställan om utredning i detta hänseende gjordes därför icke.

I denna promemoria skola nämnda frågor upptagas till behandling. Början göres med den första frågan, nämligen

om beredande av möjlighet till särskild uppskattning av det värde, vartill fast egendom skall upptagas för beräkning av arvsskatt.

Arvsskatteförordningens bestämmelser om kvarlåtenskapens värdering hänföra sig principiellt till tidpunkten för dödsfallet (arvfallet) eller, om egendomen övergått vid annat tillfälle, till denna tidpunkt. I enlighet härmed stadgas i 4 §, att egendom, som utgör föremål för arvsskatt, upptages till dess värde vid dödstillfället eller i fall, som omförmäles i 3 § 2 mom., 14 § 1) d) eller 26 §¹, till värdet vid tiden för tillträdet eller mottagandet. Såsom huvudregel torde gälla, att egendomen skall upptagas till *saluvärdet*, även om detta icke är i förordningen utsagt. I 5 § stadgas:

¹ Hänvisningarna avse 3 § 2 mom.: egendom, som på grund av testamente tillfaller någon vid annat tillfälle än förre rättsinnehavarens dödsfall; 14 § 1) d): hemförd eller gåva, som lämnats delägare i boet och skall dit återbäras; 26 §: egendom, som erhållits i gåva inom två år före arvlätarens dödsfall och som förty skall tagas i betraktande vid beskattningen av bouppteckningen efter givaren.

Vid egendomens värdering tjäna till efterrättelse de värden, som upptagits i bouppteckning eller, där sådan icke finnes upprättad, i den med anledning av egendomsförvärvet avgivna deklARATIONEN; dock må värdet av fast egendom ej upptagas lägre än näst föregående årets taxeringsvärde, ej heller värdet å sådana tillgångar, som omförmälas i 6 §, upptagas till lägre belopp än det värde, som bestämmes med tillämpning av de i nämnda paragraf angivna grunder. Har för viss egendom särskilt penningvärde icke upptagits i bouppteckning eller deklARATION, beräknas värdet enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken bouppteckningen eller deklARATIONEN ingivits. Finnes för fast egendom icke särskilt taxeringsvärde, skall såsom sådant anses det värde, vartill egendomen skattas enligt intyg eller prövning, varom nyss sagts.

Genom förordningen den 30 juni 1933 (nr 431) om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva har stadgats, jämte det att förordningen skall träda i kraft den 1 juli 1933, att värde av fast egendom i dödsbo efter person, som efter förordningens ikraftträdande avlider under år 1933, skall, där den skattskyldige det påfordrar, upptagas lägst till sistnämnda års taxeringsvärde i stället för näst föregående års taxeringsvärde.

Sistnämnda stadgande har tillkommit efter förslag av särskilda utskottet vid 1933 års riksdag i dess omförmälda utlåtande. I detta utlåtande yttrade utskottet i anledning av väckta motioner, att utskottet funnit vissa skäl tala för att möjlighet bleve beredd till en särskild uppskattning av det värde, vartill i dödsbo ingående fastighet skulle upptagas. Uppenbarligen kunde fall förekomma, då näst föregående års taxeringsvärde icke motsvarade det värde, vartill fastigheten skulle upptagits, om taxeringen avsett tidpunkten för dödsfallet med då gällande prisförhållanden o. s. v. Ett dylikt förhållande kunde bero, förutom av en från början mindre riktig taxering, exempelvis därpå att efter taxeringen konjunkturförändringar inträffat, vilka påverkat fastighetens värde. Jämväl förändringar i fråga om bebyggelsen å fastigheten eller av dess skogsbestånd vore faktorer, varmed man i detta sammanhang hade att räkna. Det syntes därför utskottet icke uteslutet, att i sådana fall, där dödsbo-delägarna hade skäligen anledning antaga, att en värdering av fastigheten, avseende tiden för arvlåtarens dödsfall, skulle resultera i ett lägre belopp än det, varmed vid bouppteckningen enligt gällande bestämmelser fastighetens värde skulle upptagas, möjlighet beredd dem att påkalla uppskattning i särskild ordning för åsättande av det värde, vartill fastigheten skulle i bouppteckningen upptagas. En viss tveksamhet kunde visserligen råda angående lämpligheten av att ett särskilt värde, låt vara allenast för visst ändamål, åsattes en fastighet vid sidan av gällande taxeringsvärde, men det syntes icke uteslutet, att en sådan anordning skulle kunna träffas, att dylika betänkligheter förfölle. Spörsmålet borde emellertid enligt utskottets förmenande icke upptagas till slutlig prövning utan en föregående allsidig utredning angående samtliga de omständigheter, som kunde inverka på frågan. Utskottet förordade följaktligen, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning av frågan.

Enligt utskottets mening vore det rimligt, att värdet av fast egendom i dödsbo efter person, som efter den av utskottet föreslagna skatteskördningens ikraftträdande avlidit under år 1933, skulle, där den skattskyldige det påfordrade, upptagas lägst till sistnämnda års taxeringsvärde

i stället för det föregående årets. Utskottet föreslog därför nämnda övergångsstadgande.

Stadgandet i 5 § arvsskatteförordningen om att värdet å fast egendom icke må upptagas lägre än det nästföregående årets taxeringsvärde har enligt praxis ansetts innebära, att vid arvsskattens beräkning värdet å fast egendom å *ena sidan* icke må upptagas högre än angivna taxeringsvärde, med mindre egendomen vid värdering i samband med arvfallet befunnits vid dödstillfället (varmed i det följande förstås även annan för skattskyldighetens inträdande avgörande tidpunkt) äga ett högre värde samt å *andra sidan* icke må upptagas lägre än taxeringsvärdet, även om fastighetens värde efter den tidpunkt, taxeringsvärdet avsett, nedgått vare sig på grund av ändrat prisläge eller på grund av särskilda omständigheter beträffande egendomen. Så har exempelvis arvsskatt för fastighetsfideikommiss efter en år 1918 avliden fideikommissarie beräknats efter 1917 års, ej efter 1918 års (högre) taxeringsvärde (H. 1920: 258; jfr även H. 1930: 421), och värdet å en fabriksfastighet har upptagits enligt taxeringsvärdet, oaktat från fastigheten bortförts fasta maskiner, till vilka hänsyn tagits vid taxeringsvärdets bestämmande (H. 1930: 571). Denna lagstiftningens ståndpunkt torde icke få anses som ett avsteg från den i 4 § uttalade grundsatsen om att den arvfallna egendomen skall upptagas till värdet vid dödstillfället, utan torde hava föranletts av nödvändigheten av att i minsta mån belasta domstolen med prövning av värderingsfrågor.

Att en fastighets värde väsentligt avviker från det för nästföregående år gällande taxeringsvärdet kan bero, förutom på att det redan vid fastställandet icke varit väl avvägt, på antingen en inträdd allmän konjunkturförändring, ledande till en allmän värdestegring eller värdeminskning å fastigheter av ifrågavarande slag, eller särskilda omständigheter beträffande fastigheten.

Att råda bot på anmärkta förhållande, att gällande taxeringsvärde i vissa fall icke utgör ett riktigt uttryck för fastighetens verkliga värde vid dödstillfället, genom att giva domstolen befogenhet att själv uppskatta värdet vid angivna tidpunkt torde icke kunna ifrågakomma. En sådan prövning skulle förutsätta en sakkunskap hos domstolen, som i regel icke kan tänkas föreligga och som icke kan tillföras domstolen utan allt för omfattande anordningar. Den skulle även nödvändiggöra ett mera omständligt processförfarande än nuvarande summariska tillvägagångssätt med därav föranledd ökning av kostnaderna för skattens påläggning. I stället torde, med bibehållande av grundsatsen att det enligt kommunalskattelagen åsatta värdet å fastigheten (taxeringsvärdet) i regel skall vara normerande för domstolens beräkning av det värde, som skall ligga till grund för arvsskattens utgörande, böra övervägas möjligheten att medgiva avvikelser från detta värde, då särskilda omständigheter föranleda till antagande att taxeringsvärdet icke motsvarar fastighetens verkliga värde vid arvfallet.

Härvid bör omedelbart framhållas, att det knappast kan komma i fråga att tillåta avvikelse från taxeringsvärdet av den anledning, att den i kommunalskattelagen angivna värderingsmetoden i visst avseende, nämligen när det gäller värdesättning av skogsmark och växande skog, principiellt icke syftar till angivande av saluvärdet vid den tidpunkt, värdet asyftar, med hänsyn tagen till förefintlig möjlighet att realisera virkesförrådet genom omedelbar avverkning (skogens realisationsvärde), utan

till fastställande av det värde, som skogsmarken och den växande skogen kunna anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk (avkastningsvärde). Redan svårigheterna att rätt bedöma skogens realisationsvärde i de ofta förekommande fall, då virkesförrådets storlek och åldersklassfördelning icke äro tillförlitligt kända, innebära ett vägande skäl mot en sådan avvikelse. Härtill kommer, såsom beträffande kommunalbeskattningen med styrka anförts, att realisationsvärdet å den växande skogen utgör en mycket olämplig norm för beskattningen, i ty att en sådan metod är ägnad att leda till skogsskövling och alltså motverkar en god skogsvård. Detta sistnämnda argument har visserligen icke samma betydelse, när det, såsom i fråga om arvsbeskattningen, gäller en engångsskatt, som när det, såsom vid kommunalbeskattningen, är fråga om en årligen återkommande skatt, men med hänsyn till arvsbeskattningens tyngd, särskilt vid större arvslotter eller då arvsskatten skall beräknas efter någon av klasserna II—IV i skattetariffen, måste argumentet även i fråga om arvsbeskattningen anses äga vikt.

Frågan gäller därför, om det även med tillämpning av kommunalskattelagens värderingsgrunder må tillåtas avvikelse från det resultat, vartill beskattningsmyndigheterna kommit vid sin värdesättning.

Vad angår det fallet, att taxeringsvärdet redan då det fastställdes icke varit väl avvägt, kan en sådan oriktighet bero antingen på en felaktig tillämpning av de för värderingen gällande föreskrifterna, därvid såsom ett specialfall bör upptagas ett oriktigt bedömande av prisläget å fastigheter av ifrågavarande slag, eller ock på att oriktiga eller ofullständiga uppgifter om fastigheten blivit lämnade beskattningsmyndigheten. Den normala vägen att av slik anledning vinna rättelse är att över beskattningsmyndighetens beslut anföra besvär i den för sådant fall i taxeringsförordningen stadgade tid och ordning. Har vederbörande försummat att begagna denna utväg, synes det vara betänkligt att tillåta omprövning av taxeringsåtgärden i ärendet om arvsskattens beräkning. Om dylikt bleve tillåtet, skulle olika resultat uppnås, allt eftersom det låge i vederbörandes intresse eller icke att för annat syfte än beskattningen, t. ex. för belåning, erhålla ett högre taxeringsvärde än det, efter vilket skatt skall beräknas. Skulle omprövningen av taxeringsvärdet anförtros åt den domstol, som ombesörjer bouppteckningens registrering, i stället för de vanliga beskattningsorganen, kunde ock fara uppstå för att omprövningen ledde till ett annat resultat än om omprövningen skedde hos beskattningsmyndighet. Det torde därför få anses uteslutet att medgiva omprövning av ett taxeringsvärde å fastighet på grund av att det förmenas icke hava blivit riktigt fastställt.

Vid riksdagsbehandlingen år 1933 av frågan om skärpt beskattning av arv och gåva ägnades särskild uppmärksamhet åt det förhållandet, att värdet å jordbruksfastigheter till följd av försämrade konjunkturen för jordbruket allmänt nedgått efter 1928 års allmänna fastighetstaxering. I motion II: 385 föreslogs, att vid beräkning av kvarlåtenskapsskatt jordbruksfastighet skulle upptagas till hälften av gällande taxeringsvärde samt att vid beräkning av såväl kvarlåtenskapsskatt som arvsskatt skulle såsom fastighets taxeringsvärde användas det av taxeringsnämnd senast äsatta värdet. Även andra möjligheter omnämndes. I motionerna I: 221 och II: 387 erinrades om att enligt den tyska arvsskattelagen av den 22 augusti 1925 ny värdering skulle ske, om under tiden mellan senaste taxering och skattskyldighetens inträde det vid taxeringen fastställda värdet

i följd av särskilda omständigheter förändrats med mer än 10 procent eller med mer än 20,000 riksmark. Enligt vad i annat sammanhang inhämtats har beträffande den tyska arvsskatten föreskrivits för år 1932, att i anledning av ändrade konjunkturer lantbruksfastighet m. m. skulle upptagas till 80 procent av det uppskattade värdet.

Det må ock påpekas, att på vissa håll i utlandet jordbruksfastighets taxeringsvärde endast till viss del medräknas vid förmögenhetsbeskattningen. Sålunda gäller i den schweiziska kantonen Zürich, att mark, som användes i jord- eller skogsbruk, upptages till $\frac{3}{4}$ av saluvärdet.

Det torde dock för svenska förhållanden knappast vara lämpligt att medgiva, att värdet å fast egendom vid beräkning av värdet å en arvslott må generellt upptagas till viss kvotdel av taxeringsvärdet. En sådan beräkningsgrund skulle uppenbarligen leda till orättvisa mellan olika arvingar eller testamentstagare, därest arvskiftet lägges till grund för stämpelbeläggningen. Men även om arvsskatten beräknas på grundval av ett fingerat arvskifte, därvid således förmånen av att arvsskatt beräknas å ett reducerat fastighetsvärde skulle komma alla arvingar till godo, skulle lätteligen egendomliga resultat kunna uppstå. Det kan tänkas, att med hänsyn till in-tecknad skuld i egendomen en dylik reducering skulle kunna föranleda, att behållning bleve förbytt i brist, ehuru brist i verkligheten ej förefinnes därför att egendomens verkliga värde är större än det, vartill det med tillämpning av en dylik regel skulle upptagas. Det skulle ock antagligen bliva nödvändigt att begränsa reduktionen till ett jämförelsevis måttligt belopp, 10 eller högst 20 procent. Men därvid vore syftet med regeln endast ofullständigt uppnått utan att dock den nyss berörda invändningen, att en dylik reducering skulle tillämpas även då verkliga värdet vore högre än det reducerade värdet, blivit tillgodosedd. Uppslaget att generellt tillåta reduktion av värdet å fast egendom synes därför icke böra vidare fullföljas.

Det skulle även kunna tänkas, att hänsyn till att fastighetsvärdena stundom äro högre än saluvärdet toges på det sätt, att arvsskatten utginge med visst lägre belopp, därest fastighet till visst, icke allt för ringa belopp inginge i boet. Även en dylik metod skulle dock uppenbarligen verka ojämnt och måhända öppna möjlighet att genom skenköp eller på annat sätt vinna obehörig lindring i beskattningen. En sådan utväg torde därför icke vara framkomlig.

Framhållas må ock att efter 1933 års allmänna fastighetstaxering, vid vilken enligt vad som framgår av verkställd utredning (Statens off. utredn. 1933: 19) taxeringsvärdena å jordbruksfastighet å landsbygden icke oväsentligt nedgått i förhållande till värdena år 1932, något större behov av bestämmelser av ifrågasatt slag, föranledda av rådande konjunktur för jordbruksnäringen, icke vidare torde föreligga.

Frågan synes därför böra begränsas till att avse i vad man och på vad sätt avvikelser från eljest gällande taxeringsvärde må tillåtas från fall till fall med hänsyn till därvid föreliggande omständigheter.

Då såsom nyss framhållits, det svårigen bör tillåtas vederbörande domstol att i varje ärende taga under övervägande, huruvida egendomens verkliga värde vid dödstillfället är lägre än taxeringsvärdet, är frågans lösning beroende på om det låter sig uppställa en regel, varigenom antalet fall, rörande vilka en omprövning må vara tillåten, kan begränsas därhän, att vederbörande prövningsmyndighet kan medhinna en sådan prövning, samt även därpå, om någon annan lämplig myndighet kan anlitas för prövningen än den domstol, som ombesörjer arvsskattens fast-

ställande. Det förra villkoret torde kunna uppfyllas därigenom att prövningen begränsas till att avse de fall, då värdet å den egendom, varom fråga är, förändrats genom någon tilldragelse efter den tidpunkt, vilken taxeringsvärdet avser. Det andra villkoret torde kunna uppfyllas genom att prövningen anförtros antingen åt de vanliga beskattningsorganen för den kommunala fastighetsskatten eller åt Konungens befallningshavande i den ort, där den fasta egendomen är belägen. I valet mellan dessa två möjligheter är att beakta, att prövningens hänskjutande till taxeringsnämnd och prövningsnämnd måste antagas medföra såväl tidsutdräkt som avsevärda kostnader. Att lägga kostnaderna på ägaren, såsom skett i likartat fall genom förordningen den 14 juni 1933 (nr 357) om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet, synes knappast vara lämpligt, då här är fråga om uttagande av skatt till kronan. På grund härav torde prövningens anförtroende åt taxeringsnämnd och prövningsnämnd icke kunna tillrådas. Mot uppdragets överlämnande till Konungens befallningshavande kan väl invändas, att därigenom avsteg göres från den hävdvunna ordningen, att Konungens befallningshavande icke äger åsätta taxering samt att Konungens befallningshavande icke äger obestridd kompetens att avgöra värderingsfrågor. Men dessa invändningar torde icke äga den vikt, att en sådan utväg till frågans lösande bör avvisas. Det bör nämligen beaktas, att här icke är fråga om taxering i egentlig mening utan om medgivande av lindring i tillämpningen av eljest gällande beskattningsgrunder. Vidare kan redan med nuvarande bestämmelser Konungens befallningshavande komma att åsätta fast egendom värde för utgörande av arvs- eller gåvoskatt, nämligen då befallningshavanden på grund av deklaration jämlikt förordningen om arvsskatt eller skatt för gåva skall bestämma dylik skatt för fast egendom, för vilken särskilt taxeringsvärde icke finnes fastställt. Något principiellt hinder för prövningens hänskjutande till Konungens befallningshavande synes därför icke föreligga. Saklig kompetens att handlägga dylika frågor torde ej saknas hos Konungens befallningshavande, då landskamreraren på grund av sin i taxeringsförordningen föreskrivna befattning med taxeringarna är förtrogen med frågor om värdering av fastighet. Därjämte kan möjlighet öppnas för Konungens befallningshavande att vid prövning av frågor om jämkning av taxeringsvärde med avseende å utgörande av arvsskatt tillgodogöra sig vederbörande taxeringsnämndsordförandes sakkännedom genom dennes hörande.

I enlighet härmed föreslås att till grund för utgörande av arvsskatt för fast egendom må i vissa fall läggas i stället för taxeringsvärdet ett av Konungens befallningshavande åsatt värde. Dessa fall äro enligt härvid fogade författningsförslag (5 § 2 mom.): då fast egendom efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendom varit använd, eller av annan liknande anledning. Därjämte upptages det fall, att särskilt taxeringsvärde icke finnes egendomen åsatt. Att behålla nuvarande stadgande att i dylikt fall egendomens värde skall upptagas enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken boupteckningen eller deklarationen ingivits, synes ej behövt eller odelat lämpligt, därest möjlighet beredes att hos Konungens befallningshavande erhålla värde å egendomen. Uppräkningen av de omständigheter, som

ma föranleda bestämmande av annat värde än taxeringsvärdet, ansluter sig delvis till de i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen angivna fall, då omtaxering under löpande taxeringsperiod må äga rum på grund av inträffad händelse av natur att minska egendomens värde, men skiljer sig från nämnda lagrum dels däri, att omprövning må äga rum i flera fall än de i lagrummet angivna, dels ock däri, att även mindre förskjutning i värdet än en femtedel av senaste taxeringsvärde må föranleda åsättande av nytt värde. I sistnämnda hänseende instämmer förslaget med förenämnda förordning om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet. Någon särskild motivering för uppräknigen av de olika omständigheter, som berättiga till åsättande av särskilt värde, torde ej behövas. Dock må framhållas, att nedläggning eller förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, ansetts böra särskilt nämnas, da fall kan tänkas inträffa, när värdet å en fabriksbyggnad är beroende på att den rörelse, arvlåtaren bedrivit i fabriksbyggnaden, fortsättes, men att dödsfallet i väsentlig mån rubbat eller tilläventyrs helt undanryckt förutsättningarna för fortsatt drift. Att vid värdesättningen hänsyn skall tagas till förhållandena vid dödstillfället eller det tillfälle, som eljest enligt 4 § i förordningen är bestämmande för värdesättningen, synes självklart. I författningstexten regleras närmare den ordning, i vilken åsättande av dylikt särskilt värde skall påkallas, varjämte föreskrifter lämnas om anskaffande av material för prövningen. Att ordföranden i vederbörande beskattningsnämnd i högsta instans må höras är särskilt utsagt. Behörig att verkställa prövningen är enligt förslaget Konungens befallningshavande i den ort, där den fasta egendomen är belägen.

Besvär över Konungens befallningshavandes beslut torde ej böra tillåtas. För en sådan föreskrift tala i främsta rummet rent praktiska skäl, främst behovet av ett snabbt avgörande, men till stöd för en sådan bestämelse må även anföras, att befallningshavandes beslut är för domstolen bindande endast såsom angivande det *lägsta* värde, domstolen må tillämpa vid arvsskattens bestämmande. Det utgör ej hinder för domstolen att beräkna arvsskatten efter ett *högre* värde, därest domstolen finner egendomens verkliga värde rätteligen hava bort upptagas högre än det av befallningshavanden beslutade.

Att genom den ifrågasatta anordningen ökning av Konungens befallningshavandes i allmänhet redan nu stora arbetsbördan uppkommer är ovedersägligt, men att ökningen skulle bliva så stor, att däri ligger ett avgörande skäl mot anordningen, kan ej antagas. Med all sannolikhet torde ärenden av dylik natur ej bliva synnerligen talrika.

Skulle möjlighet öppnas att erhålla omprövning av taxeringsvärde å fast egendom på grund av ändrade konjunkturen utan någon som helst begränsning, kan befaras, att antalet fall, då omprövning skulle ske, bleve större än som kan bemästras. Mot en sådan obegränsad rätt till omprövning talar ock med styrka, att därigenom skulle åstadkommas en rubbning av förtroendet till taxeringsvärdena, som ur olika synpunkter måste betecknas som betänklig. En anordning med så vidsträckt tillämpning kan därför icke tillrådas. Anses dock möjlighet till sådan omprövning icke böra helt uteslutas, torde bliva nödvändigt att begränsa förutsättningarna till de fall, där frågan är av större ekonomisk betydelse för den skattskyldige. Tillika bör avgörandet hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Härför talar icke endast den omständigheten att dylika frågor kräva en diskretionär prövning, som knap

past bör anförtros annan myndighet än Kungl. Maj:t, utan fastmera angelägenheten av en enhetlig praxis, som lättast vinnes genom prövningens anförtroende åt en och samma myndighet för hela riket. I enlighet härmed föreslås, att där fast egendom efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett, väsentligt nedgått i värde på grund av allmän och varaktig förändring i det ekonomiska läget samt det prövas på grund härav möta avsevärd svårighet att utgöra arvsskatt i förhållande till nämnda värde, det må ankomma på Konungen, där skatten beräknad efter sagda värde skulle uppgå till minst tretusen kronor och tillräcklig lättnad finnes icke kunna beredas genom anstånd med skattens erläggande enligt vad i 47 § förordningen om arvsskatt och skatt för gåva stadgas, att på ansökan medgiva, att till grund för skattens beräkning må läggas ett lägre värde än det, vartill den fasta egendomen eljest skall uppskattas. Genom stadgande att arvsskatten normalt skolat uppgå till minst tretusen kronor torde hava blivit sörjt för att endast fall, då frågan har större ekonomisk innebörd, hänskjutes till Kungl. Maj:t, utan att dock möjligheterna till dylik lindring gjorts så snäva, att anordningen icke skulle motsvara sitt syfte att innebära ett skydd mot obillig beskattning vid försämrade konjunkturer.

De berörda stadgandena hava inarbetats i 5 § förordningen om arvsskatt och skatt för gåva. Rörande detaljerna hänvisas till författningstexten.

Det förslag, för vilket nu redogjorts, har berört endast det fall att värdet å fast egendom nedgått. I ovanberörda motioner I: 221 och II: 387 har behandlats även det fall att det verkliga värdet å den arvfallna egendomen är större än taxeringsvärdet. Vål kan det synas följdriktigt att möjlighet skapas för uttagande av arvsskatt efter ett dylikt större värde, om såsom ovan förordats möjlighet öppnas för uttagande av arvsskatt efter ett lägre värde än taxeringsvärdet, men något förslag i dylikt syfte torde icke böra framställas. Härvid är nämligen att märka, att redan med nuvarande lagstiftning intet hindrar arvsskatts bestämmande efter ett dylikt större värde, därest det anses föreligga, utan tvärt om kan anses vara påbjudet. Det heter nämligen såsom redan påpekats, dels i 4 § arvsskatteförordningen att egendom, som utgör föremål för arvsskatt, skall upptagas till dess värde vid dödstillfället dels ock i 5 §, att värdet å fast egendom icke må upptagas lägre än nästföregående årets taxeringsvärde. Det förutsättes nämligen blott att ett dylikt större värde upptages i bouppteckningen. Men att värdet ej må upptagas lägre än det verkliga torde få anses stadgat i 3 kapitlet 4 § lagen om bouppteckning och arvskifte. Om något skulle anses brista i efterlevnaden av sistnämnda stadgande, torde det icke vara lämpligt att söka bot härför genom stadgande i arvsskatteförordningen, utan närmare till hands låge att hos domstolarna inskräpa vikten av att bouppteckningsvärdena bleve riktigt upptagna. Tillräckliga skäl för framställande av förslag härom hava icke framkommit under förevarande utredning.

Härefter skall behandlas den andra i riksdagens berörda skrivelse upptagna frågan, nämligen

om arvsbeskattningen vid fall av urarvskonkurs.

Gällande arvsskatteförordning upptager icke några särskilda bestämmelser i detta ämne. Frågan torde vid författningens antagande hava ansetts sakna nämnvärd betydelse. I de flesta fall, då urarvskonkurs

uppkommer, torde utgörande av arvsskatt ej sättas i fråga, i det att i dylika fall bouppteckningen efter den avlidne merendels utvisar brist. Skulle bouppteckningen upptaga behållning av sådan storlek, att arvsskatt skall utgå, men urarvskonkurs ändock uppkomma på grund av att efter bouppteckningens förrättande yppats gäld, som ej förut varit vederlig, torde stadgandena i 49 § 1 mom. arvsskatteförrordningen om restitution av arvsskatt på grund av att förhållanden, som varit av natur att föranleda utgörande av skatt till lägre belopp än det bestämda, icke varit kända vid tiden för skatts erläggande, vara tillräckliga för att förhindra att arvsskatt kommer att utgå. Däremot saknas bestämmelser för det fall, att urarvskonkurs uppkommer på grund av gäld, som vid bouppteckningstillfället varit känd, oaktat bouppteckningen utvisar behållning. Att detta mera ovanliga fall numera tilldragit sig uppmärksamhet torde sammanhånga med den omständigheten, att fast egendom under rådande ekonomiska läge stundom icke utan förlust kan realiseras till det värde, vartill den fasta egendomen enligt hittills gällande bestämmelse: skall ingå i arvsmassan med avseende å arvsskattens bestämmande. Därtill torde komma, att efter arvsskattens skärpning större del av arvsmassan kan befinnas böra realiseras för skattens gäldande än med tidigare skattesatser varit behövt.

Frånvaron av bestämmelser om att vid urarvskonkurs arvsskatt skall beräknas i förhållande till i konkursen möjligen uppkommande överskott i stället för behållningen enligt bouppteckningen sammanhänger med arvsskattens anknytning till bouppteckningen i stället för till arvskiftet. Denna anordning medför, att hänsyn icke tages till resultatet av boutredningen. Om tillgångarna skulle realiseras till högre värden än de i bouppteckningen upptagna, utgöres icke arvsskatt för överskottet. Å andra sidan kan lättnad i arvsskatten ej heller vinnas av den anledning att tillgångar realiseras till lägre pris än bouppteckningsvärdet. Otivelaktigt kan härigenom icke oväsentlig avvikelse uppkomma mellan det fingerade arvskifte, som ligger till grund för arvsskattens uträknande, och det verkliga arvskiftet. Den i 16 § arvsskatteförrordningen givna bestämmelsen att det verkliga arvskiftet i visst fall skall läggas till grund för beräkningen av arvsskatten utgör i själva verket icke något avsteg från nämnda princip, eftersom såsom villkor uppställles, att behållningen enligt arvskiftet icke upptagits till lägre värde än det, vartill densamma uppgår enligt i förordningen angivna beräkningsgrunder.

Skulle i det fall att dödsbo, som enligt den registrerade bouppteckningen utvisar behållning, avträdes till konkurs arvsskatt utgå allenast i händelse konkursen kommer att utvisa överskott, innebär detta ett avsteg från de principer, enligt vilka arvsbeskattningen för närvarande är ordnad. Det kan under sådana förhållanden ifrågasättas, huruvida icke frågan om arvsskatts utgörande i händelse av urarvskonkurs lämpligen borde uppskjutas för att upptagas till behandling i sammanhang med frågan om en omläggning av grunderna för arvsbeskattningen, som icke torde kunna undanskjutas under någon längre tid. Ett ytterligare skäl härtill är att genom den nya lagstiftningen om boutredning och arvskifte uppkommit frågor, som återverka på arvsbeskattningen. Härmed åsyftas särskilt det fall att för dödsboets avveckling använts det nya institutet utredning genom förordnad boutredningsman. Detta institut torde nämligen ofta komma till användning i stället för urarvskonkurs i sådana fall, då fara uppkommer för att den avlidnes gäld icke kan till fullo betalas ur dödsboets tillgångar, ehuru bouppteckningen utvisar behåll-

ning. Att under alla förhållanden uppskjuta frågan om utgörande av arvsskatt för dödsbo, som ställts under utredning av boutredningsman, till dess utredningen föreligger avslutad, torde däremot med nuvarande anordning med arvsskattens anknytning till bouppteckningen knappast kunna ske. Legal boutredningsman kan nämligen anlitas även i solventa dödsbon. På grund härav synas övertvägande skäl tala för att frågan om utgörande av arvsskatt i händelse av urarvskonkurs icke nu förelägges riksdagen.

Emellertid hava i härvid fogade utkast upptagits bestämmelser i ämnet, vilka utvisa, att frågan kan lösas inom ramen för nuvarande förordning. Det första spørsmålet, som uppkommit vid utarbetandet av utkastet är, vilken handling skall i stället för bouppteckningen läggas till grund för arvsskattens beräkning. Ett andra spørsmål är vilken myndighet skall ombesörja skattens bestämmande och upptagande.

Enligt arvsskatteförordningen skall till ledning för beräkning av arvsskatt i andra fall än då arvsskatt utgöres i samband med registrering av bouppteckning deklARATION avgivas till Konungens befallningshavande, som ombesörjer skattens bestämmande och upptagande. Denna anordning är icke odelat lämplig för här ifrågavarande fall. I stället är att föredraga en anordning, varigenom arvsskattens bestämmande uppdrages åt den domstol, på vilken registreringen av bouppteckningen efter den avlidne ankommer. Härigenom kan proceduren vid arvsskattens bestämmande nära ansluta sig till det normala tillvägagångssättet, när arvsskatt upptages vid registrering av bouppteckning. Därjämte vinnes på ett naturligt sätt kontroll på att beskattningen icke försummas. Domstolen torde nämligen genom tillgång till konkursdomarens dagbok i konkursärenden kunna följa avvecklingen av urarvskonkurser inom domstolens domvärjo. Såsom handling till ledning för bestämmande av överskott i konkursen kan föreskrivas en särskild anmälan av den som för dödsboets räkning mottager överskottet i konkursen. Sedan sådan anmälan inkommit till domstolen, bör den behandlas närmast såsom ett tillägg till bouppteckningen och alltså antecknas i bouppteckningsprotokollet. Vid avlämnandet torde denna anmälan böra åtföljas av dödsbodelägarnas exemplar av den hos domstolen registrerade bouppteckningen jämte de övriga handlingar, som kunna vara av betydelse för arvsskattens beräkning. Stämplat böra som vanligt anbringas å bouppteckningen.

Har arvsskatt redan utgjorts, innan beslutet om egendomsavträdet fattats, bör arvsskatten få återbekommas i den för restitution av arvsskatt i andra fall stadgade ordning.

Utkastet har uppgjorts efter nu anförda grundsatser. För vinnande av så nära anslutning till de för arvsskatt eljest gällande bestämmelser som möjligt har i utkastet genom uttryckligt stadgande i 10 § överskott i urarvskonkurs likställts med behållning i dödsbo, varjämte på åtskilliga ställen i författningstexten omförmälda anmälan sidoordnats med bouppteckning. I övrigt hänvisas till utkastet.

Det i utkastet utformade tillvägagångssättet vid uttagande av arvsskatt för överskott i urarvskonkurs föranleder ändring i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden för åstadkommande av föreskrift om att anmälan om överskott i urarvskonkurs skall antecknas i bouppteckningsprotokollet. Utkastet åtföljes av ett förslag till lag om sådan ändring i nämnda förordning.

Riksdagen har i sin omförmälda skrivelse berört jämväl frågan om rättande av vissa missförhållanden, vartill gällande bestämmelser för gåvobeskattningen kunde föranleda.

Beskattningen av gåva är avsedd, bland annat, att motverka benägenhet att genom gåvor med varm hand undandraga förmögenhet från arvsbeskattning. Bestämmelserna om skatt för gåva äro i väsentliga delar lika med dem om arvsskatt, så gälla t. ex. samma skatteskalor. Gåvobeskattningen går dock icke fullt så långt som arvsbeskattningen, i det att begränsningar föreligga såväl med avseende å den subjektiva skatteplikten (d. v. s. i fråga om vem som är skyldig utgöra skatt) som beträffande den objektiva skatteplikten (d. v. s. i fråga om vilken egendom är föremål för skatt). En av dessa begränsningar är i förevarande sammanhang av intresse, nämligen den som innefattas i 33 § c) i förordningen. Sedan i styckena a) och b) av paragrafen från skattskyldighet undantagits dels gåva av möbler, husgeråd och andra inre lösören, som äro avsedda för gåvotagarens eller hans familjs personliga bruk eller till prydnad av offentliga byggnader eller deras förseende med inredning, ävensom gåva, som avser prydnad av allmän plats eller skänkes till allmänt museum, bibliotek eller annan därmed jämförlig samling, dels ock vad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran samt vad som erhållits såsom periodiskt understöd eller såsom gåva, vilken enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåvotagarens beskattningsbara årsintäkter, stadgas i stycket c) av paragrafen, att skattskyldighet icke äger rum för annan gåva, vars värde icke överstiger tretusen kronor, dock att där gåvotagaren av samma givare inom loppet av två år erhåller flera sådana gåvor, skattskyldighet inträder, så snart gåvornas sammanlagda värde överstiger tretusen kronor. I anslutning till nämnda bestämmelse om inträdande av skattskyldighet för gåvor, som skett inom en tidsperiod av två år, är i 26 § stadgat, att, om arvinge eller testamentstagare inom två år före arvlåtarens dödsfall eller vid hans dödsfall av honom erhållit gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) är fri från skatt, skall värdet därav sammanläggas med det värde, vartill arvingens eller testamentstagarens arvsandel enligt förut stadgade grunder fastställts, och arvsskatten beräknas som om allt vore på en gång arvfallet. Det är vidare i 26 och 36 §§ stadgat, att från den arvs- eller gåvoskatt, som efter dessa grunder fastställts, skall ske avdrag för den skatt, som förut särskilt erlagts, dock att arvs- eller gåvoskatten för den arvsandel eller den gåva, varom fråga är, icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som på arvsandelen eller gåvan i och för sig belöper.

Genom dessa stadganden åsyftas att förhindra undandragande av arvs- och skatt för gåva genom att överföra förmögenheten till dess mottagare genom en serie små gåvor, givna med korta mellanrum. Det är dock givet, att tidsperioden två år är allt för kort för att effektivt förhindra åtgärder i syfte att undgå skattskyldighet eller minska beskattningens tyngd, och förmögenhetsöverflyttning har veterligen i många fall ägt rum genom en serie av gåvor med något mer än två års mellanrum.

En annan utväg att nedbringa eller undgå arvs- eller gåvoskatt är att testamentera eller bortgiva egendom under förbehåll för givaren eller hans make eller annan att under viss tid eller livstiden hava nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av egendomen. I sådan händelse skall nämligen värdet å den testamenterade eller bortgivna egen-

domen jämlikt 8 § i förordningen minskas med kapitalvärdet å den förbehållna förmånen. Denna utväg har, enligt vad som framgår av en inom finansdepartementet verkställd undersökning, anlitats i betydande utsträckning för att undgå den ökning av arvs- och gåvoskatten, som eiter beslut av 1933 års riksdag tillkom genom förordningen den 30 juni 1933 (nr 431).

Olika utvägar till förhindrande av dylika transaktioner i syfte att vinna befrielse från eller lindring i beskattning kunna tänkas. En sådan utväg är att uppskjuta beskattningen av testamente eller gåva med förbehåll av angivna slag, till dess förbehållets giltighetstid gått till ända, och beräkna egendomens värde utan avdrag för förmånens kapitalvärde. Denna utväg innefattar avsteg från den för närvarande tillämpade grundsatsen, att vid dödsfall hela arvsmassan bör såvitt möjligt på en gång göras till föremål för beskattning. Ett sådant avsteg från de grunder, varpå gällande arvsskatteförordning är byggd, synes icke, om det över huvud kan belinnas lämpligt, böra ske förrän i samband med en mera genomgripande omläggning av grunderna för beskattningen av arv och gåva. Då det synes vara sannolikt, att frågan härom inom nära framtid upptages till övervägande, har nämnda utväg ansetts icke lämpligen böra i detta sammanhang underkastas närmare utredning.

En annan utväg, som tillika tar sikte på gåvor utan dylikt förbehåll, är att förlänga nämnda tvåårsperiod. Att helt borttaga varje tidsbestämmelse av förevarande slag torde icke kunna sättas i fråga, bland annat med hänsyn till svårigheten att efter en längre tids förlopp åstadkomma utredning om tidigare dylika förfoganden. Det synes i allmänhet vara tillräckligt, om nämnda tvåårsperiod fördubblas, så att perioden bestämmes till fyra år, åtminstone för flertalet fall. Måhända kan dock en period av fyra år synas väl kort, då vid beskattning av arfallen egendom hänsyn skall tagas till gåva med förbehåll om nyttjanderätt, rätt till avkomst eller annan förmån, åtminstone när förfogandet uppenbarligen åsyftar att bereda arvinge eller testamentstagare lindring i arvsskatten, såsom då förbehållet träffats till förmån för givaren eller hans make eller avkomling till givaren. Med avkomling bör härvid likställas adoptivbarn och adoptivbarns avkomling. I det förslag till ändringar i arvsskatteförordningen, som fogats vid denna promemoria, har därför skillnad gjorts mellan å ena sidan, så vitt angår arvsskatt, gåva med förbehåll om nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av den bortgivna egendomen, tillförsäkrad arvlåtaren eller, om han är gift, hans make, eller hans avkomling, adoptivbarn eller adoptivbarns avkomling, samt å andra sidan, såväl i fråga om arvsskatt som beträffande skatt för gåva, annan gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) i förordningen är fri från skatt. För den förra gruppen föreslås en tidsperiod av tio år och för den senare gruppen en tidsperiod av fyra år. I samband härmed föreslås utsträckning av den tid, under vilken enligt 41 § deklARATIONER skola förvaras, till tolv år. I nämnda paragraf stadgade tid av tio år torde nämligen i vissa fall bliva väl kort.

Med dylika bestämmelser torde det väsentligaste av de i riksdagens omförmälda skrivelse framförda önskemålen i förevarande hänseende vara tillgodosedda.

Återstår att redogöra för en ändring, som föreslås i 14 §, vilken har avseende å beräkning av behållning i dödsbo i visst fall.

I nämnda paragraf stadgas följande.

Behållning i dödsbo, varöver bouppteckning skall ingivas till svensk domstol, beräknas med ledning av bouppteckningen jämte övriga föredda handlingar eller eljest inhämtade upplysningar, varvid särskilt iakttages:

- 1) att bland boets tillgångar inräknas:
  - a) lös egendom, som den avlidne innehåft såsom fideikommiss;
  - b) värdet av förmån eller rättighet, som i följd av dödsfallet på grund av fideikommissbrev skall tillfalla annan än den nye fideikommissinnehavaren;
  - c) egendom, som den avlidne innehåft med förfoganderätt under sin livstid;
  - d) hemföljd eller gåva, som lämnats till delägare i boet under sådana förhållanden, att den vid skifte av boet skall dit återbäras;
- 2) att bland boets tillgångar icke inräknas:
  - a) fast egendom av fideikommissnatur;
  - b) egendom, som den avlidne på grund av testamentsförordnande med nyttjanderätt innehått utan att därtill vara ägare eller fideikommissinnehavare eller däröver hava fri förfoganderätt under sin livstid, dock med iakttagande av vad i 13 § beträffande sådan egendom för visst fall föreskrives;
- 3) att bland boets skulder icke må inräknas gäld, som är in-tecknad i fast egendom av fideikommissnatur.

Från behållningen må avdrag ske för begravnings- och bouppteckningskostnader, men icke för belopp, som skall betalas i arvsskatt.

I ett nyligen avgjort rättsfall, refererat i Nytt Juridiskt arkiv årg. 1931, sid. 17, har fastslagits, att när bouppteckning, oaktat i behållningen jämlikt nämnda 14 § inräknats lös fideikommissegendom, utvisar brist, arvsskatt icke skall utgöras för fideikommisssegmenten, ehuru denna icke kan gå i betalning för den avlidnes gäld utan ograverad skall tillläggas den nye fideikommissinnehavaren. Den grundsats, som sålunda fastslagits som gällande rätt, kan uppenbarligen leda till förfoganden, som göra arvsbeskattningen av tillgångar, som avses i 1) a)—c) i paragrafen, illusorisk. Särskilt stötande är om den avlidne genom gåva före dödstillfället avhänt sig sina tillgångar eller väsentlig del därav under omständigheter, som utesluta att hänsyn till sådan gåva skall tagas vid arvsskattens beräkning, och därigenom vållat, att brist i boet uppkommer. Då det synes föga lämpligt, att på dylikt sätt uttagande i samband med arvlåtarens dödsfall av tillbörlig arvsskatt för tillgångar av det slag, som avses i 14 § 1) a)—c) omintetgöres, föreslås, att där vid beräkningen av behållning i dödsbo finnas tillgångar, varom under 1) a)—c) av paragrafen förmåles, behållningen icke må upptagas lägre än sammanlagda värdet å dessa tillgångar.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva.

Häri genom förordnas, att 5, 9, 14, 26, 33, 36 och 41 §§ förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva¹, 9, 14, 26, 33, 36 och 41 §§ i nedan angivna delar, skola hava följande ändrade lydelse.

5 §.

1 mom. Vid egendomens värdering tjäna till efterrättelse de värden, som upptagits i bouppteckning eller, där sådan icke finnes upprättad, i den med anledning av egendomsförvärvet avgivna deklARATIONEN; dock må värdet av fast egendom ej upptagas lägre än näst föregående årets taxeringsvärde eller, där egendomen åsatts särskilt värde efter vad i 2 mom. sägs, det sålunda åsatta värdet, ej heller värdet å sådana tillgångar, som omförmålas i 6 §, upptagas till lägre belopp än som bestämmes med tillämpning av de i nämnda paragraf angivna grunder. Har för viss egendom särskilt penningvärde icke upptagits i bouppteckning eller deklARATION, beräknas värdet enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken bouppteckningen eller deklARATIONEN ingivits. Finnes för fast egendom icke särskilt taxeringsvärde, skall såsom sådant anses det värde, vartill egendomen skattas i den ordning, som i 2 mom. sägs.

2 mom. Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, eller av annan liknande anledning, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län där egendomen är belägen att på ansökan av skattskyldig, efter verkställd utredning, åsätta egendomen särskilt värde att i stället för taxeringsvärdet ligga till grund för beräkning av på egendomen belöpande arvsskatt.

Sådant värde skall ock av Kungl. Maj:ts befallningshavande i enahanda ordning åsättas fast egendom, för vilken icke finnes särskilt taxeringsvärde.

Vid värdesättningen skall, under iakttagande i övrigt i tillämpliga delar av de i kommunalskattelagen stadgade grunder för taxering av fastighet, hänsyn tagas till förhållandena vid dödstillfället eller i fall, som omförmålas i 3 § 2 mom., 14 § 1) d) eller 26 §, vid tiden för tillträdet eller mottagandet. Sökanden vare pliktig meddela Kungl. Maj:ts befallningshavande erforderliga upplysningar för ansökningens prövning. Kungl. Maj:ts befallningshavande äger att i ärendet höra ordföranden i beskattningsnämnden i första instans ävensom föranstalta om besiktning av egendomen, där Kungl. Maj:ts befallningshavande finner besiktning nödig och sökanden efter anmaning bestrider kostnaderna här för.

¹ Senaste lydelse se beträffande 14 § 1931: 263 samt beträffande 26 § 1933: 431.

Över Kungl. Maj:ts befallningshavandes i anledning av ansökningen meddelade beslut må klagan icke föras.

Vad i detta mom. är sagt om Kungl. Maj:ts befallningshavande skall, beträffande Stockholms stad, äga motsvarande tillämpning å överståthållarämbetet för uppboresärenden.

3 mom. Har fast egendom efter den tidpunkt, som nästföregående årets taxeringsvärde avsett, väsentligt nedgått i värde på grund av allmän och varaktig förändring i det ekonomiska läget och prövas på grund härav avsevärd svårighet möta att utgöra arvsskatt i förhållande till nämnda värde, må Konungen, där skatten beräknad efter sagda värde skulle uppgå till minst tretusen kronor och tillräcklig lättnad finnes icke kunna beredas genom anstånd med skattens erläggande enligt vad i 47 § sägs, på ansökan medgiva, att till grund för skattens beräkning lägges ett lägre värde än det, vartill den fasta egendomen eljest skall uppskattas.

9 §.

Till styrkande av uppgift om egendoms värde tjäna:

a) i fråga om fast egendom, av vederbörande tjänsteman utfärdat taxeringsbevis eller debetsedel, så upprättad som uppboresreglementet föreskriver, ävensom, där egendomen jämlikt 5 § 2 mom. åsatts särskilt värde, Kungl. Maj:ts befallningshavandes i ärendet utfärdade expedition; samt

b) i fråga om — — — förtrogna personer.

De bevis — — — vederbörande myndighet.

Påkallar skattskyldig tillämpning av särskilt värde å fast egendom, varom i 5 § 2 mom. förmäles, men förmår han ej vid ingivandet av den handling, som skall ligga till grund vid skattens beräkning, uppvisa Kungl. Maj:ts befallningshavandes expedition angående åsättande av sådant värde, skall nödigt anstånd lämnas för expeditionens uppvisande, såvida det styrkes, att ansökan om åsättande av särskilt värde å egendomen blivit gjord.

14 §.

Behållning i — — — av fideikommissnatur.

Från behållningen — — — i arvsskatt.

Finnas vid beräkning av behållning i dödsbo tillgångar, varom ovan under 1) a)—c) förmäles, må dock behållningen icke upptagas lägre än sammanlagda värdet å dessa tillgångar.

26 §.

Har arvinge eller testamentstagare inom tio år före arvlåtarens dödsfall eller vid hans dödsfall av honom erhållit gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) är fri från skatt, under villkor att arvlåtaren eller, där arvlåtaren varit gift, hans make eller hans avkomling, adoptivbarn eller adoptivbarns avkomling skall äga nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av den bortgivna egendomen,

eller har arvinge eller testamentstagare inom fyra år före arvlåtarens dödsfall eller vid hans dödsfall av honom erhållit annan gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) är fri från skatt,

skall värdet därav sammanläggas med det värde, vartill arvingens eller testamentstagarens arvsandel enligt förut stadgade grunder faststälts, och arvsskatten beräknas som om allt vore på en gång arvfallet.

För skatt, som förut särskilt erlagts, skall avdrag ske, dock att arvs-

skatten icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som belöper på ifrågavarande arvsandel i och för sig.

Bouppteckning skall vid ingivandet för registrering vara åtföljd av uppgift å gåva av här angiven beskaffenhet.

33 §.

Skattskyldighet äger icke rum

a) för gåva — — — jämförlig samling;

b) för vad — — — beskattningsbara årsintäkter;

c) för annan gåva, vars värde icke överstiger tretusen kronor; dock att där gåvotagaren av samma givare inom loppet av fyra år erhåller flera sådana gåvor, skattskyldighet inträder, så snart gåvornas sammanlagda värde överstiger tretusen kronor.

36 §.

Vid beräkning av skattens belopp skall hänsyn tagas jämväl till övriga, skatt underkastade gåvor, som den skattskyldige inom fyra år före mottagandet av den gåva, varom fråga är, erhållit från samma givare, så att skatten beräknas å gåvornas sammanlagda belopp, därvid avdrag sker för den skatt, som redan må hava erlagts för tidigare erhållna gåvor, dock att skatten för den gåva, varom fråga är, icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som på nämnda gåva i och för sig belöper.

Då fråga — — — särskild givare.

41 §.

Granskning av — — — sådan bearbetning.

Deklarationerna skola med undantag för den tid, varunder de jämlikt bestämmelsen i 53 § 2 mom. äro överlämnade till vederbörande hovrätt, hos Kungl. Maj:ts befallningshavande behörigen förvaras under tolv år från det år, varunder de ingivits, varefter de förstöras.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1934.

Beträffande arvsandel efter någon, som avlidit före förordningens ikraftträdande, och, såvitt angår gåvoskatt, gåva, för vilken deklaration dessförinnan avgivits, skola dock äldre bestämmelser äga tillämpning. Vid tillämpning av 26 §, 33 § c) eller 36 § första stycket i deras nya lydelse skall iakttagas:

a) då fråga är om arvfallen eller testamenterad egendom,

att hänsyn icke skall tagas till gåva, som skett före den 1 juli 1932;

b) då fråga är om gåva, som skett före förordningens ikraftträdande, att hänsyn icke skall tagas till gåva, som skett tidigare än två år före mottagandet av den gåva, varom fråga är, och

c) då fråga är om gåva, som skett efter förordningens ikraftträdande, att hänsyn icke skall tagas till gåva, som skett före den 1 juli 1932.

Utkast

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 381) om arvsskatt och skatt för gåva.

Härigenom förordnas, att 3 § 3 mom., 4, 10, 14, 16, 25, 27, 29, 38, 42, 44 och 46 §§, 49 § 1 mom., 51 och 52 §§ samt 54 § 1 mom. i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva¹, 16, 25, 27, 29, 38, 42, 44 och 46 §§, 49 § 1 mom., 51 och 52 §§ samt 54 § 1 mom. i nedan angivna delar, skola hava följande ändrade lydelse samt att till 3 § i förordningen skall fogas ett moment, betecknat 4 mom. av den lydelse nedan sägs.

3 §.

1 mom. — — —

2 mom. — — —

3 mom. Avträdes dödsbo till konkurs, skall för egendom, som hör till konkursboet, utgå arvsskatt endast i den mån i konkursen uppkommer överskott, som jämlikt konkurslagen överlämnas till gäldenärens rättsinnehavare.

4 mom. Såsom bosatt här i riket anses den, som här har sitt egentliga bo och hemvist.

Utlänning, som tillhör främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning, anses i fråga om arvsskatt icke vara bosatt här i riket. Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år, och enskilda tjänare, därest de bo hos honom och äro utlänningar.

För sådana aktier, banklotter och andelar i föreningar för ekonomisk verksamhet, om vilka i 1 mom. 2) d) sägs, föreligger icke skyldighet att erlägga arvsskatt, därest de efterlämnas av utlänning, varom i nästföregående stycke förmäles.

Vad i denna paragraf stadgas om den, som är bosatt här i riket, skall jämväl äga tillämpning å den, som stadigvarande vistas i riket utan att vara här bosatt.

4 §.

Egendom, som utgör föremål för arvsskatt, upptages till dess värde vid dödstillfället eller i fall, som omförmäles i 3 § 2 eller 3 mom., 14 § 1 mom. 1) d) eller 26 §, till värdet vid tiden för tillträdet eller mottagandet.

10 §.

Arvsskatt utgår efter värdet av arvinges eller testamentstagares andel av behållningen i dödsboet. Har dödsbo avträts till konkurs, räknas såsom behållning i dödsboet, under iakttagande av vad i 14 § 1 mom. föreskrives, vad som jämlikt konkurslagen såsom överskott i konkursen överlämnas till gäldenärens rättsinnehavare. Fast egendom av fideikommissnatur betraktas alltid såsom särskild andel.

¹ Senaste lydelse se beträffande 3 § 3 mom., 14 och 38 §§ 1931:263, 16 § 1920:636 samt 25 § och 4 § 1928:318.

14 §.

1 mom. Behållning i dödsbo, varöfver bouppteckning skall ingivas till svensk domstol, beräknas med ledning av bouppteckningen jämte övriga företedda handlingar eller eljest inhämtade upplysningar, varvid särskilt iakttages:

1) att bland boets tillgångar inräknas:

a) lös egendom, som den avlidne innehafte såsom fideikommiss;

b) värdet av förmån eller rättighet, som i följd av dödsfallet på grund av fideikommissbrev skall tillfalla annan än den nye fideikommissinnehavaren;

c) egendom, som den avlidne innehafte med fri förfoganderätt under sin livstid;

d) hemföld eller gåva, som lämnats till delägare i boet under sådana förhållanden, att den vid skifte av boet skall dit återbäras;

2) att bland boets tillgångar icke inräknas:

a) fast egendom av fideikommissnatur;

b) egendom, som den avlidne på grund av testamentsförordnande med nyttjanderätt innehafte utan att därtill vara ägare eller fideikommissinnehavare eller däröfver hava fri förfoganderätt under sin livstid, dock med iakttagande av vad i 13 § beträffande sådan egendom för visst fall föreskrives;

3) att bland boets skulder icke må inräknas gäld, som är in-tecknad i fast egendom av fideikommissnatur.

Från behållningen må avdrag ske för begravnings- och bouppteckningskostnader, men icke för belopp, som skall betalas i arvsskatt.

Förefinnes vid beräkning av behållning i dödsbo tillgångar, varom ovan under 1) a)–c) förmåles, må dock behållningen icke upptagas lägre än sammanlagda värdet å dessa tillgångar.

2 mom. Har dödsbo avträtts till konkurs och har egendom i boet jämlikt konkurslagen såsom överskott i konkursen överlämnats till gäldenärens rättsinnehavare, skall till ledning vid beräkning av behållningen i boet särskild uppgift avgivas om vad sålunda överlämnats till gäldenärens rättsinnehavare. Uppgiften skall avgivas på heder och samvete av den, som har dödsboet om händer, och inom tre månader efter det skattskyldighet jämlikt 29 § inträtt i två exemplar avlämnas till domstolen i den ort, där den avlidne vid dödstillfället varit eller bort vara mantalsskriven. Vid avlämnandet skall uppgiften vara åtföljd av dödsboddelägarnas exemplar av den hos domstolen inregistrerade bouppteckningen efter den avlidne jämte övriga handlingar, som äro av betydelse för arvsskattens beräkning.

16 §.

Är vid bouppteckning eller uppgift, som avlämnats jämlikt 14 § 2 mom., fogat i behörig ordning — — — den avlidnes samtliga i bouppteckningen eller uppgiften upptagna tillgångar, skall arvsskiftet — — — angivna beräkningsgrunder.

25 §.

Där egendom — — — inregistrering av bouppteckning efter denne eller, där dödsbo avträtts till konkurs, vid avlämnandet av uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, utan skall — — — blir lägre.

27 §.

Har vid — — — gåvan tagits.

Har, då arvsskatt beräknas för behållning i dödsbo, som avträtts till konkurs, arvsskatt utgått för egendom, som i 14 § 1 mom. under 1) sägs, tillgodoföres den förut beräknade arvsskatten, så att ytterligare arvsskatt erlägges med det belopp, som utgör skillnaden mellan den förut beräknade arvsskatten och den skatt, som skolat erläggas, därest hänsyn tagits jämväl till behållningen i dödsboet.

29 §.

Skattskyldighet inträder

a) i fall — — — testamente erhållits;

b) i fall — — — laga kraft; samt

c) för egendom — — — tillträda egendomen.

Har dödsbo avträtts till konkurs och förefinnes, då konkursen avslutats eller nedlagts eller ackord däri fastställts, behållning i boet efter vad i 10 § sägs, inträder skattskyldighet för behållningen, då konkursen avslutats eller nedlagts eller ackordet fastställts; dock skall, där eiter konkursens avslutande medel blivit tillgängliga för lyftning, skattskyldighet för vad som av dylika medel överlämnas till gäldenärens rättsinnehavare inträda, då förslag till slututdelning av medlen enligt utfärdad kungörelse först är att tillgå för granskning eller förordnande meddelats om medlens överlämnande till gäldenärens rättsinnehavare. Vad nu sagts medför ej inskränkning i skyldigheten att utgöra arvsskatt för egendom, som i 14 § 1 mom. under 1) sägs, vid registreringen av bouppteckningen efter den avlidne.

38 §.

De i — — — testamente i 3 § 4 mom., 5, 6, 8, 9, 12, 13, 19, 22, 23, 25 och 30 §§ — — — för gåva.

42 §.

Skatt enligt denna förordning erlägges:

a) där bouppteckning över egendomen upprättats — — — vara mantalsskriven; dock att skatt för behållning i dödsbo, som avträtts till konkurs, i den mån den ej utgöres av egendom, som i 14 § 1 mom. under 1) sägs, skall erläggas vid ingivandet av uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs;

b) där jämlikt — — — behörig myndighet.

Skatten erlägges — — — över testamentsbevakningen.

Beräknas skatten med ledning av uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, anbringas stämpeln å bouppteckningen.

Vid stämpelbeläggningen — — — avlämnat densamma.

44 §.

Är bouppteckning, uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, eller fideikommissbrev — — — ej mottagas.

46 §.

Arvsskatt, som erlägges vid boupptecknings registrering eller vid ingivandet av uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, förskjutes av — — — återstående värde.

49 §.

1 mom. Är någon berättigad till eftergift av erlagd skatt eller har, efter det arvsskatt erlagts vid registrering av bouppteckning, dödsboet avträtts till konkurs eller visar sig eljest på grund av förhållanden, som antingen inträffat efter tiden för skatts erläggande eller ock därvid icke varit kända, att skatt icke bort utgå eller utgått med högre belopp — — — mån nedsättas.

Ansökan, varom ovan sägs, skall, då den grundar sig därå, att efter boupptecknings inregistrering gäld yppat sig efter den avlidne eller att dödsbo avträtts till konkurs, göras inom två år efter det inregistreringen skett.

51 §.

I det protokoll, vari bouppteckning eller uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, inregistreras, antecknas — — — stämpeln beräknats.

52 §.

Å brädden — — — bouppteckning inregistreras och vid inregistrering av uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, antecknas dagen för inregistreringen av bouppteckningen efter den avlidne.

Vad i — — — denna förordning.

54 §.

1 mom. Den, som uppgivit död mans bo eller lämnat uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, men därvid — — — på yrkande av allmän åklagare vid vite tillhålla den, som — — — uppgiftens riktighet.

Underlåter den, som har dödsbo om händer, att behörigen avlämna uppgift, som i 14 § 2 mom. sägs, må den domstol, till vilken uppgiften skall ingivas, vid vite tillhålla den uppgiftspliktige att fullgöra vad honom i sådant avseende åligger.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1934.

Beträffande dödsbo, som avträtts till konkurs före förordningens ikraftträdande, skola dock äldre bestämmelser äga tillämpning.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden, vilket lagrum senast ändrats genom lag den 9 juni 1933 (nr 328), skall i nedan angiven del hava följande ändrade lydelse:

Över följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nämligen: ett över lagfarter med fång till fast egendom; ett över inteckningar i sådan egendom; ett över inskrivningar av tomträtt samt av fång till sådan rätt, inteckningar i tomträtt, inskrivningar av vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt, så ock över inteckningar i vattenfallsrätt (tomträttsprotokoll); ett över ärenden angående förmynderskap och godmanskap (förmynderskapsprotokoll); ett över äktenskapsförord; samt ett över bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, uppgifter, som till ledning för beräkning av arvsskatt lämnas domstolen rörande egendom i dödsbo, som avträts till konkurs, åtgärder, som avses i 9 kap. lagen om arv och 8 kap. lagen om testamente, förordnande eller entledigande av god man, varom förmäles i lagen om allmänna arvsfonden, samt avhandlingar om lösöre köp (bouppteckningsprotokoll).

För — — — döde.

Vid — — — drives.

Hos — — — infört.

Har — — — anmärkt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1934.